रीना

धर्मकीर्ति

बैशाख पूर्णिमाको उपलक्षमा प्रकाशित

बुद्ध सम्बत
२ ५ १ ६
ने. सं. १०९२

विक्रम सम्बत
२ ० २ ९
इस्वी सं. १९७२

श्रीघः विहार

सम्पादक

भिक्षु अश्वघोष

प्रकाशक
धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
धर्मकीर्ति विहार
श्रीघः नःघटोल
काठमाडौं

मूल्य १/-

थुखे छक नं मिखा ब्वया दिसँ

प्रत्येक शुक्रबारे धर्मकीर्ति विहारे
"बौद्ध शिक्षा" या बारे धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन
गोष्ठी जुया च्वंगु दु ।

बौद्ध धर्म सफू माल धाःसा धर्मकीर्ति विहार व
युवक बौद्ध पुस्तकालय
लुमंका दिसँ ।

श्रीघः विहारय् नं बौद्ध धर्म सम्बन्धी
सफूत न्यायेगु दु ।

श्रीघः नःघटोल
काठमाडौं

विषय – सूची

बुद्ध वचन		१
स्वागत म्ये	ज्ञा. मा. तुलाधर	१
मिखा	धम्मवती अनागारिका	२
मार्ग प्रदर्शक बुद्ध	सुश्री सुमन कमल	६
बौद्ध शिक्षा	सुश्री प्रफुल्ल कमल	११
बौद्ध अध्ययन	सुश्री अमीर कुमारी	१५
विशाखाया महत्व	सुश्री दिलतारा	२०
बुद्धको प्रथम उपदेश	भिक्षु अश्वघोष	२३
भोय्धाः वया (कविता)	अमीर कुमारी	२६
आनन्द	सुश्री समा	२७
वैशाख पूर्णिमा र लुम्बिनी	मागुणवती अनागारिका "बर्मी"	३०
लोक चित्त बुझेयाये थाकु	श्री ज्ञानमान	३३
यशोधरा	सुश्री कान्ति	३५
अयूला यात	ए. के. शाक्य	३७
मंगल	श्री बरदेस	३८
बोधिचित्त	सुश्री रत्नकमल	४०
माकः बोधिसत्व	सुश्री नीलशोभा	४३
एकताया महत्व	सुश्री मीना	४५
खिचा बोधिसत्व	सुश्री कमलतारा	४७
धर्मकीर्ति विहार व अध्ययन गोष्ठी	सुश्री धर्मदेवी	४९
अध्ययन गोष्ठीया गतिविधि		५१

बुद्ध – वचन

वेरं वेर शान्त मजू, मैत्रीं हे वेर भाव शान्त ज्वी,

धम्मपद

अर्कोले गरेको निन्दाबाट नै हीन (नीच) ठहरिन लाग्यो भने, तब फेरि कुनै पनि पंथ (बाटो) श्रेष्ठ ठहरिन सक्तैन; सबै आफ्नो आफ्नो पंथलाई दृढ नित्य र अरूको पंथलाई हीन भन्दछन्।

(सुत्तनिपात)

निन्दा र प्रशंसा दुइवटा नै विवादको विषफल हो।
यी क्षुद्र वस्तुहरू चित्तको शान्तिको कारणस्वरूप बन्दैनन्।

(सुत्तनिपात)

वाद-विवादमा परेर मानिस या त अरूलाई आघात पुऱ्याउँछ या खुद आफैलाई चोट पुऱ्याउने छ। विवादमा यो विष देखेर त्यसबाट निवृत्त (अलग) हुनु असल हो। कारण कि त्यसमा प्रशंसा लुट्ने लोभदेखि बाहेक केही नाफा छैन।

(पसूरसुत्त)

स्वागत म्ये

श्री ज्ञानमान तुलाधर

स्वागत दु बौद्ध अध्ययन गोष्ठी
थुकियागु संगत मथुगु थुयके
थुइका भचासां कनेसयके
स्वागत दु··· ··· ··· ··· (धु.)
अलसी मचासे अध्ययन गोष्ठी
न्ह्याबलें कुतः याना न्ह्योंवने नु
न्ही न्ही दनेवं यचुगु नुगलं
त्रि-रत्न स्मरण याःवने नु
स्वागत दु··· ··· ··· ··· ···
बुद्धया शिक्षा नुगले लुमंका
व्यवहारे भीसं, छ्यलाखय् नु
थः गथे परनं अथे हे भापा
बाँके जीवन हना वने नु

मिखा

धम्मवती अनागारिका

चक्खुं उदपादि, ञाणं उदपादि, पञ्ञा उदपादि, अर्थात मिखा दत, ज्ञां दत, प्रज्ञा दत धका बुद्ध ज्वी धुंका दकले न्हापां धर्मचक्र सूत्र देशना याना बिज्या:बले तथागतं घोषणा याना बिज्यागु अमर वाणी ख:। बोधिज्ञान प्राप्त याये धुंका बुद्धं मिखा दत धया बिज्यागु छाय ? थुगु बारे छको बाँलाक ध्यान तया बिचा: यायेमाला च्वंगु दु।

प्रश्न ज्वीफु सिद्धार्थ गौतम लुम्बिनी जन्म जूबले मिखा मदुह्म ला ? बुद्धगयाय् बुद्ध ज्वी धुंका तिनि मिखा दया वोगुला ? तर थन उल्लेख जूगु मिखा ला: हि नाप सम्बन्ध दुगु मिखा मखु। ज्ञानरूपी दुनेया मिखा ख:। संसारया गतिविधि, दु:ख व दु:खया कारणयात थ्वीका दु:ख मदयेकेगु उपाय खंके फुगु ज्ञानरूपी प्रज्ञा चक्षु ख:। उकिं धर्मचक्र सूत्रे "चक्खुं उदपादि, ञाणं (ज्ञान) उदपादि (उत्पन्न जुल) पञ्ञा (प्रज्ञा) उदपादि धका उल्लेख जूगु मिखा, ज्ञान व प्रज्ञा स्वतायां छगू हे अर्थ जू व:।"

मनूतय्के गबलेतक प्रज्ञा, विवेक बुद्धि दैमखु अबलेतक वयागु जीवन अन्धकारे हे लाना च्वनी। उकिं सम्यक सम्बुद्धं छको धया बिज्यागु दु – "नत्थि पञ्ञा समा आभा" अर्थात प्रज्ञा बुद्धि नाप तुलना याये ल्व:गु मेगु प्रकाश, ज्योति छुं हे मदु। चन्द्र सूर्य आदिया ज:लं न्ह्याबलें ज्या मबी फु। तर प्रज्ञा ज:ले न्ह्यागुं न्ह्याबलें झ:झ: धया फुकं खने दया च्वनी। "पञ्ञा नरानं रतनं" अर्थात प्रज्ञा हे मनूया शोभा व सम्पत्ति ख: धका बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यागु खँ मज्झिम निकायस उल्लेख दु। माँ-बौ

नं थः मचाख्वचायात ख्वाया मिखा ज्वकं बी फै सिबाय् प्रज्ञा चक्षु बिइ मफु। उकिं माँ-बौ नं काय म्ह्याय्पिन्त प्रज्ञा चक्षु अर्थात ज्ञानरूपी मिखा दयेका बिइत भिंगु शिक्षा बिइथाय् भिंगु लँपु क्यना बिइपिं गुरुपिं दुथाय् मचात आखः ब्वंके छ्वयेगु व सत्संग याकेँ छ्वयेगु यायेमाः।

जि स्वय् प्रज्ञा चक्षु व विवेक बुद्धि दयेकेत बौद्ध शिक्षा हे अध्ययन यायेमाः। बौद्ध शिक्षां हे जक प्रज्ञाया मिखा दया वइ। थ्व हे जक धात्थेंया रचनात्मक (व्यवहारिक) शिक्षा ज्वी। थौं झीगु नेपाः देशय् भौतिक व लौकिक सुख न्हाःगां स्वया आपा उन्नति जुया वया च्वन। शिक्षाया नं गाक्कं प्रचार जुया वया च्वन, तर भौतिक सुख व शिक्षाया उन्नतिया नापनापं आध्यात्मिक ज्ञानया उन्नति खने मदु। उकिं नैतिक उन्नति ज्वी मफया च्वंगु दु। अले नैतिक उन्नति मज्वीकं जीवन सुखमय ज्वी धका गुकथं आशा याय्? धात्थेंला जीवन सुखमय जुइत शारीरिक सुख व मानसिक सुख नितां दयमा।

थथे छाय् धया च्वनागु धाःसा थौं भौतिक उन्नति जुया च्वंगु देशत यक्वं दु। तर अमिके बुद्धया उपदेशरूपी मन बसे तयगु ज्याभः मदुगुलिं अपिं मध्ये गुलिखे वें जुया च्वंगु दु। उदाहरण माल धाःसा हिप्पित झीगु न्ह्योने दु। अमिके छु ध्यबा मदुला? लखपतित थौं हिप्पी जुया नशाय् चूर्ण जुया वेंथें जुया च्वन। अमिके लज्जा व भय मदु। जि स्वयेबले धात्थें जीवन सुखमय यायेत बौद्ध शिक्षा हे माः। मतलब शिक्षाया नापं व्यवहार नं बाँलाका यंके माः। सेवा भाव तया ज्यायाना यंकेगु हे बौद्ध शिक्षा खः। भिं मभिं छुटेयाना बहुजन हिताय ज्या याना यंकेगु हे बुद्धया लँपुइ न्ह्याज्यायगु खः।

उकिं जि थूथेंला झीगु जीवन सुखमय यायेत कमाय्याना धन नं मात्राछि दयेके माः। तर धन यक्व दयेका धनया एलाखं काय्का नं च्वने मज्यू। धन जक दयां मगाः, वया साथसाथे गुण नं माः व्यवहार नं बाँलायेमाः। उकिया लागी बौद्ध शिक्षा मदय्क मगाः। बौद्ध शिक्षा धयागु बुद्धयात पुज्याय सयकेगु जक मखु। बुद्ध भगवानं कना बिज्याःथें जनसेवा याय सयकेगु, रोगीया सेवा यायेगु, बहुजनहितया ज्या याय्फय्केगु हे बौद्ध शिक्षा खः। जीवने शान्ति सुख हयगु मूल ताःचा नं थ्व हे खः।

झीगु देशय् भौतिक व लौकिक सुख वृद्धि जुया वया च्वंगु दःसा नं बौद्ध शिक्षाया बिकास व प्रचार मदुगुलिंयाना माँ-बौ आदि ह्ने बहपिन्त आदर गौरव तय् मसया वना च्वन। कक्षा कोथाय् च्वना नं शिक्षकतेत हपं ख्यायेगु आदि नाप ल्वाइगु जुयावया च्वन। थ्व फुक थथे छाय् जुया वया च्वन थ्व तःसकं हे बिचाः याये बहगु खँ खः। आखः सया वोलिसे सकलें नायो हे जक ज्वी माःपिं जुया वया च्वन थ्व फुक छाय्? जि स्वयूला थ्व फुकक विद्याया साथसाथे व्यवहार बाँलाकेगु बुद्धया नैतिक शिक्षा बी मफुगुलिं खः। आतक नं यक्वं लाःनि, द्वंगु खंका सम्यक दृष्टी ज्वने फःसा अफ नं सुधरे ज्वी तिनि। आः खुनु न्ह्यलं चायके माला च्वंगु दु। मिखा दयके माला च्वंगु दु। विवेक बुद्धि बिइगु सम्यक लँपुइ न्ह्याज्याकीगु, छगू जक लँपु बुद्धया लँपुया ध्वाखा चायके माला च्वंगु दु। सकसितं बौद्ध शिक्षा बी माला च्वंगु दु। थ्व छगू धर्म प्रचार व समाज सुधारया लागी जिगु दुनुगलं नसें पिज्वःगु छगू सुझाव मात्र खः। थुकी दुग्यंक वाला स्वयगु व मस्वयगु थः थःगु हे मनसुवा जक ज्वी।

खँ थनं हे व्वचायके मखु। थ:गु मने ल्हुगु सुम्फाबयात सुम्फाबयारूपे जक सीमित याना तयेगु जिगु कर्तव्य मखु। जि थूथें मनुखं थ:ह्मं बियागु सुम्फाबयात न्हापां थ:ह्मं हे छ्यला फतलिफतले व्यवहारे प्रयोग याना क्यने फयूके मा:। थुकथं हे मती तया जि थौंया ल्यासेपि केहेंपिनित फूचा: कथं बौद्ध शिक्षा बियेत धर्मकीर्ति विहारे "बौद्ध अध्ययन गोष्ठी" छगू खोले याना च्वनागु दु गनकि प्रत्येक शुक्रवार पति बौद्ध शिक्षा अध्ययन ज्वी। विशेसं याना लगभग निस ति मयूजुपिसं ब्वति कया वया च्वंगु दु। अपि आपालं याना स्कूल–कलेजे ब्वना च्वंपि छात्र छात्रात ख:। न्हूगु समाजय् ब्वलना न्हूगु शिक्षा कया च्वंपि मयूजुपिन्त बौद्ध शिक्षाय् माला कायगु ध्व रुया खं मखु। अमिगु न्हापुइ बौद्ध शिक्षा अबले जक थाय् काय फइ गबले कि बौद्ध शिक्षाय् छुं न्हूगु चीज खनेदइ। अकिं जिं ध्व ज्याया लागी बौद्ध शिक्षा नापनापं न्हूगु शिक्षाया नं परिचित जुया बिज्याःह्म पूज्य अश्वघोष भन्ते याके नं गुहालि फ्वना। वसपोलं थाकु मचासे इलेबिले बिज्याना न्हूगु ढंगं व्यवहारिक पक्षपाति कथं बौद्ध शिक्षाया प्रवचन याना बिज्याना च्वन। जिमिगु शुक्रवार पतिकनं ज्वीगु बौद्ध अध्ययन गोष्ठीयात फन आकर्षक याना बिज्याना च्वन।

यदि धात्थें हे जीवने सुख शान्ति हयगु ख:सा बुद्धमार्गी तयूसं थ: काय् म्हायूपिन्त बौद्ध शिक्षा बिइकेगुलि कुत: याय माला च्वंगु दु, अले थ:गु नाप थ: मस्तय्‌गु मिखा चाय्‌के माला च्वंगु दु।

मित्र र अमित्र

जो मीठो मसिनो खान पाउन्ज्याल र आँखाको अगाडि मात्र प्रिय जाती बन्द छ, त्यो सच्चा मित्र होइन। जसले काम सकिएपछि पनि मित्र बनिरहन्छ, त्यही नैमित्र हो।

यी चारजनालाई चाहिं मित्रको रूपमा अमित्र संझनु पर्छ :–

१. अरूको धन चोर्ने गर्नेहरू;
२. कोरी कुरा बताउनेहरू;
३. सधैं मीठो मीठोचिप्लें कुरा गर्नेहरू;
४. हानिकारक काममा सहायता दिने;

— बुद्ध

होण्डा – मोटर साइकल,

जेनेरेटर, पानीतान्ने पम्पिङ सेट स्पेर पार्टस,

सर्भिसिङ र मर्मत कार्यहरूको लागी

हामीलाई समझनु होस ।

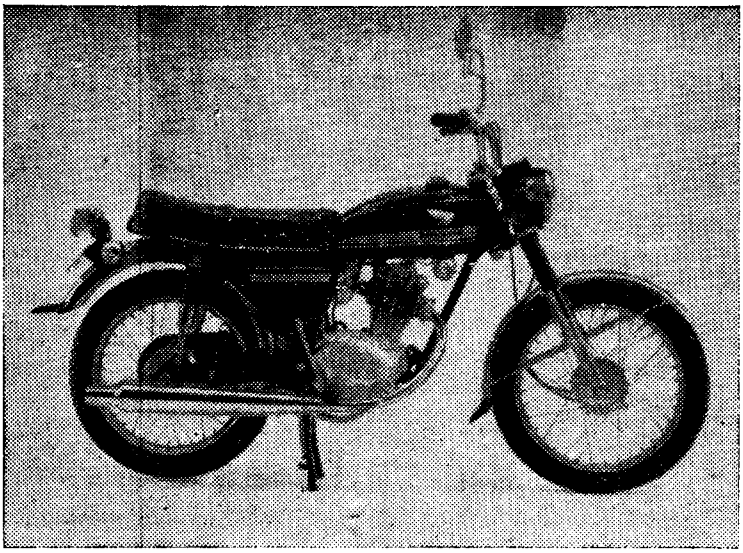

सोल डिस्ट्रीब्यूटर

स्यामुकापु ट्रेडिङ्ग कम्पनी

ज्योति भवन, कान्तिपथ

का ठ मा डौं

फोन : १४३२७

मार्ग प्रदर्शक बुद्ध

सुश्री सुमन कमल तुलाधर

करिब २५ सय वर्ष अगाडी त्यो महापुरुषको जन्म भयो जस्ले गर्दा मानिसले आफ्नो मानवताको गौरव बुझ्न सिके। जसलाई पाएर यो पृथ्वी वसुमति भइन्। एशिया गौरवशाली भइन्। उसैलाई जन्माएर नेपाल आज पूण्य भूमि कहलिएको छ। त्यो महापुरुष, त्यो शान्तिको दूत स्वयं गौतम बुद्ध हुनुहुन्छ। जस्को कडा परिश्रमको फलस्वरूप अन्धकारमा गुम्सीरहेको यस संसारमा ज्ञानको बत्ति बलेको छ। आज वहाँकै उपदेशको अनुशरण गरि राष्ट्र संघको स्थापना भएको छ। संसारका विभिन्न राष्ट्रहरूलाई आपसको वैमनुष्यतालाई हटाई आपसमा मिलिजुलि बस्ने प्रेरणा दिएको छ। आज उहीँ बुद्धको शान्ति नीतिलाई अपनाएर स्वयं चीन र अमेरिका पनि आपसमा मैत्री बढाउन लम्केका छन्।

आजको युगमा बुद्ध र बुद्धको शिक्षा बारे अति चर्चा भइरहेको छ, सायद त्यति कहिले काहिं मात्रै भएको छ होला। तर आज पनि बुद्ध बारे सबैले समदृष्टिकोण राखिरहेको हामी पाउन्नौं। जसले भगवान बुद्धको बौद्धिक इमान्दारी, नैतिक दृढता र आध्यात्मिक अन्तर दृष्टितिर राम्ररी ध्यान पुऱ्याउन नसकेको हुन्छ। निसन्देह पनि उस्ले बुद्ध-

लाई एक महापुरुषको रूपमा होइन अपितु एक देवताको रूपमा स्वीकार गर्ने छ । यो भन्नु पर्ने कुरो होइन धेरैले उहाँलाई एक शान्तिदूतको रूपमा स्वीकार गरेका छन् । तर उहाँ कसरी शान्तिको दूत हुनुहुन्छ, मानव समाजमा शान्तिको स्थापनाको लागि उहाँले कुन चाहि बाटो देखाउनु भयो भन्ने कुरातिर थोरैको मात्र ध्यान आकर्षित भएको देखिन्छ । अवतारवादीले उहाँलाई अवतारवादीको रूपमा देखे भने, वैराग्यहरूले वैराग्यको रूपमा, अहिंसावादीहरूले अहिंसावादीको रूपमा, प्रजातन्त्रवादीले प्रजातन्त्र प्रेमीको रूपमा देखिरहेका छन् । र त्यस्तै साम्यवादीहरूले साम्यवादको मूल श्रोतको रूपमा देखिरहेका छन् । हुन पनि सिवाय अवतारवाद अरू सबै वादका विशेषताहरू उहाँको शिक्षामा नभएको होइन । अझ स्वतन्त्र र वैज्ञानिक ढंगले विश्लेशन गर्‍यौ भने बुद्धको उपदेशमा राजनैतिक, सामाजिक, आर्थिक एवं अन्य सबै समाज शास्त्रहरूमा उपयोग हुने शिक्षाहरू पाउन सकिन्छ । बुद्धको महानता र विशेषता यसैमा निर्भर भैरहेको छ ।

भगवान बुद्ध जन्मनु भएको समयमा पनि अनेकौं वादहरू विद्यमान थिए । स्वयं गौतमले पनि गृहत्याग पछि आलार कालाम आदि अनेकौं समकालिन ठूलठूला आचार्यहरूको शिष्य हुनु भई नानाप्रकारका वादहरूको गहन अध्ययन गर्नु भएको थियो । तर उहाँ ती वादहरूमा सन्तुष्ट हुनु भएन । उहाँ दोषरहित सम्यक मार्गको खोजीमा लाग्नु भयो । कुनै पनि अतिवादलाई त्यागेर सम्यक मार्गको पहचानको लागि घोर तपस्या गर्नु भयो । र अन्त्यमा आफूले चाहेको सम्यकमार्ग पट्टि ल्याएर छाडनु भयो । त्यही ज्ञानको आधारमा उहाँले मानिसहरूलाई संसारिक दुःखबाट मुक्ति हुन मध्यम-मार्ग देखाउनु भयो ।

बुद्ध एक मात्र कल्याण मार्गको पथ प्रदर्शक हुनुहुन्छ । त्यसो त मानव जातीलाई दु:खबाट मुक्त गन भनेर अनेकौं धर्म शिक्षकहरू यस भूमण्डलमा ननिस्केको होइन । मानिसको मनमा गहिरो छाप पार्न सकेको धर्म पनि बुद्ध धर्म बाहेक अरू तीनवटा धर्महरू छन् । ती हुन् ईसाका ईसाइ धर्म, मुहम्मदको इस्लाम धर्म र हिन्दू धर्म । तर ईसाइ, इस्लाम र हिन्दू धर्म यी सबै ईश्वरवाद हुन् । तर एक मात्र बुद्ध धर्म नैतिकतामा आधारित भएको छ र अनात्मवाद र अनीश्वरवाद भई वैज्ञानिक धर्म भएको छ ।

ईसा आफूलाई ईश्वरपुत्र घोषणा गर्छ र मोहम्मद आफूलाई ईश्वरदूत भनाउन चाहन्छ । मोहम्मद आफ्नो व्यक्तित्वलाई अझ बढाउन फेरी भन्छ उहाँ ईश्वरको एक मात्र अन्तिम दूत हो । कृष्ण एक पाइलो अघिसरि आफूलाई देवातिदेव पनि अर्थात देवताको पनि देवता घोषणा गर्छ । तर बुद्धले कहिल्यै पनि अद्‌भूत शक्तिले परिपूर्ण व्यक्ति भन्नु भएको छैन । उहाँले साधारण जीवन बिताउनु भएको छ र सबैलाई साधारण जीवन बिताउन सिकाउनु भएको छ ।

ईसा भन्छ, 'यदि तिमीहरूले केही इच्छा गरेको छ भने वा केही पाप गरेको छ भने मेरो शरणमा आउ, मैले तिमीहरूको इच्छा पुर्‍याइदिन्छु । तिमीहरूलाई पापबाट मुक्त गराइ दिन्छु । त्यसैले ईसाइ धर्मावलम्बीहरू आफूले केही पाप गरिसके पछि आफ्नो पाप कटाउन भनेर गिरीजा घरमा

गर्ई पाप कटाउन प्रार्थना गर्छन्। तर आश्चर्य छ कसैको शरणमा जाँदैमा आफ्ना सारा मांगहरू पुरा हुने हो भने आजसम्म मानिसहरू किन दुःखमा अल्झिरहेका छन्? संसारमा ठूलठूला युद्धहरू किन भइरहेका छन्? यदि संसारको सबै क्रिया कलाप जम्मै देवी इच्छा भए मनुष्यको परिश्रमको के मूल्य र? यी सबै कम शंकास्पद कुराहरू होइनन्। यी त सबै सिर्फ भयंकर अन्धविश्वास हुन्। मुहम्मद र कृष्ण पनि मानिसलाई त्यस्तै अन्धविश्वासको खाडलमा खसाल्न चाहन्छन्। मुहम्मद भन्दछ- "हे दुःखी जन! तिमीहरू सबै मेरो शरणमा आउ। म तिमीहरू सबैलाई मोक्षदान दिन्छु।" कृष्ण पनि भन्छ—"मामेव शरणंवज" मेरै शरणमा आउ। सबै धर्मलाई परित्याग गरेर मेरै शरणमा आउ मैले तिमीहरूको पाप मोचन गरिदिन्छु। चिन्ता नगर।

तर यस्को ठीक विपरीत, बुद्ध मानिसलाई अन्धकारबाट प्रकाशमा तान्न खोज्दछ। बुद्ध कहिल्यै भन्नु हुन्न कि उहाँको शरणमा आउ। न त उहाँ कसैलाई मोक्षदान दिने प्रतिज्ञा नै गर्नुहुन्छ। उहाँ त खालि सहीमार्ग मात्र देखाउनु हुन्छ र भन्नु हुन्छ—कर्म आफ आफैले गर्नुपर्छ, म त बाटो मात्र देखाइदिन सक्छु। उहाँ फेरि भन्नुहुन्छ—

अत्तनाव कतं पापं अत्तनाव सङ्किलिस्सति
अत्तना अकतं पापं अत्तनाव विसुज्झति
सुद्धि असुद्धि पच्चत्तं नाञ्ञो अञ्ञं विसोधये

यसको अर्थ हो आफूले गरेको पापले आफैलाई धमिलो पारी दिन्छ, आफूले गरेको पुण्यले आफैलाई शुद्ध पारिदिन्छ। शुद्ध हुनु र अशुद्ध हुनु आफुमै मात्र निर्भर रहन्छ र कसैले कसैलाई शुद्ध वा अशुद्ध गर्न सकिंदैन।

ईसाई धर्ममा सारा बाइबललाई विश्वास गर्नै पर्छ। नत्र नरक गइन्छ रे। तर बुद्ध कहिल्यै पनि आफ्नो उपदेशलाई आँखा चिम्लि पत्याउ भन्नु हुन्न। उहाँ त भन्नु हुन्छ, हे विज्ञजनहरू! आउ, आएर हेर पण्डितहरूको लागि यो धर्म परीक्षा गरेर हेर्ने लायकको छ। यसरी बुद्धले धर्ममा स्वतन्त्र चिन्तनलाई काफि ठाउँ दिएको छ। बुद्धले एकपल्ट कालाम नामक एक जातिलाई स्पष्ट भन्नु भएको छ कसैको हाइामा नलाग। तिमीहरूले यो कहिल्यै नसुनेको, यो उपदेश परम्परागत छ, यो यस्तै भनिराखेको छ, यो हाम्रो धर्म ग्रन्थानुसार छ, यो तर्कानुकुल छ, यो न्यायानुकुल छ, यस्को आकार प्रकार ठीक छ, यो हाम्रो विचारसंग मिलेको छ, यो उपदेश राम्रो छ र पूज्यनिय छ आदि भनेर कहिल्यै स्वीकार नगर। पहिले आफ्नो मगजमा निखेलेर हेर जसरि हामीले एक टुका सुन कोही सुनार कहाँ बेच्न लग्यौं भने उसले यसलाई कहिल्यै पनि सागसब्जि किने झैं सजिलै स्वीकार गर्दैन। कति चोटि कसीमा घोटेर हेरीसके पछि बल्ल स्वीकार गर्छ। ठीक त्यस्तै जेसुकै कुरालाई पनि विश्वास गर्नुभन्दा पहिले आफ्नो मगजमा घोटेर हेर्नुपर्छ।

महापरिनिर्वाण सूत्रमा बुद्ध फेरी भन्नुहुन्छ—"यो धर्म अभ्यास र आचरणमा निर्भर भएको छ। यसलाई अन्धविश्वासपूर्ण ढंगले स्वीकार गर्नु हुन्न। चाहिएमा यस्को प्रयोग र प्रचारमा समयानुकुल परिवर्तन पनि ल्याउन सकिन्छ। समय र परिस्थिति संगसंगै यस धर्मपालनको नियममा पनि सुधार गर्न

सकिन्छ । बुद्ध के चाहन्छ भने उहाँको धर्म सुकेको रूख भैं कहिल्यै पनि हुन नपाओस । बरू हरियो पातहरूले लत्तलम्म भएको एक वृक्ष भैं सदा फुलोस् फलोस्। त्यसैले उहाँले आफ्नो अनुयायीहरूलाई धर्मको प्रयोग र प्रचारमा परिवर्तनको स्वतन्त्रता प्रदान गर्नु भएको हो। उहाँलाई आफ्नो बलियो धर्ममा दृढ विश्वास छ । उहाँलाई विश्वास छ कि कुनै पनि परिस्थितिमा यो धर्ममा फलि फुलि मानव मात्रको कल्याण गर्ने क्षमता छ । तर यसको मतलब यो होइन कि अरू बादमा धर्ममा जस्तै बुद्ध धर्ममा पनि संशोधनवादीहरू निस्कन्नै सक्दैन । बुद्ध धर्ममा पनि संशोधनवादीहरू निस्कन सक्छ र स्वयं बुद्धकै पालामा पनि निस्केको थियो । बुद्धको समयमा कुनै कुनै बुद्धका शिष्य भनाउँदाहरूले बुद्धधर्मलाई मनपरि उपदेश दिएर हिडेका थिए। हामीले यो कहिल्यै सम्भनु हुन्न कि खेतमा धानै मात्र फल्छ, घाँस कहिल्यै उम्रने छैन । जहाँ धान उम्रन्छ त्यहाँ नचाहँदा नचाहँदै पनि घाँस उम्रन सक्छ। एकपल्ट यसै प्रसंगमा बुद्ध र एक ब्राह्मण बिच विवाद भएको थियो । ब्राह्मणले बुद्धको शिष्यहरूले बुद्धको अनुकरण नगरेकोमा आश्चर्य व्यक्त गर्दा बुद्धले ब्राह्मणसंग सोध्नु भयो —“के तिमीसंग कसैले राजगृह जाने बाटो सोध्न आएका थिए ?”

ब्राह्मणले जवाफमा भन्यो—“धेरैले यसरि सोध्न आएका थिए।”

बुद्धले फेरि सोध्नु भयो—“के तिनीहरू सबै राजगृह पुगेछन् त ?”

ब्राह्मणले तुरन्तै जवाफ दियो—“कोही पुगे कोही पुगेनन्।”

बुद्धले फेरि सोध्नु भयो—‘किन यसो भयो त ? किन सबै पुगेन त ?”

ब्राह्मणले स्पष्ट रूपले भन्यो—“मेरो काम त बाटो बताइदिनु मात्र हो, सो मैले सबैलाई बताएकै थिएँ । राजगृहतिर जानु वा नजानु अथवा बीचमा बाटो बिराएर वा मन बदलेर अन्ततिर लाग्नु त उनीहरूमै निर्भर रहन्छ ।”

अनि बुद्धले पनि स्पष्ट पार्नु भयो—“म पनि एक पथ प्रदर्शक मात्र हुँ। म कसैको ठेक्का लिन सक्दैन।” बुद्धले फेरी भन्नुभयो—“तुम्हेहि किच्चं आतप्पं अक्खातारो तथागता अर्थात काममा आफूले आफूलाई उत्साह गर्नुपर्दछ । तथागत त मार्ग प्रदर्शक मात्र हो। उहाँले बताउनु भएको बाटोमा कसैले लाग्छ या लाग्दैन भन्ने कुरोको ठेक्का उहाँ लिनु हुन्न। तर पनि उहाँमा पूरा विश्वास छ कि उहाँले पत्ता लगाउनु भएको एक मात्र कल्याणको बाटो कसैले लुकाएर लुक्ने छैन । कसैले भडकाएर भडकने छैन। यो तबसम्म सधैं फलिफुलि रहन्छ जबसम्म मानिसमा यस्मा लाग्ने क्षमता र योग्यता रही रहन्छ ।

भरिया परमासखा = मानिसको परम साथी स्वास्नी हो

(बुद्ध)

२५१६ बुद्ध जयन्तिको

सुखद उपलक्षमा

समस्त नेपालीप्रति

हार्दिक शुभ–कामना

अप्टीक हाउस

रत्नपार्क अगाडी

यथाशीघ्र पसल खुल्दै छ

प्रतीक्षा गर्नु होस्

बौद्ध शिक्षा

सुश्री प्रफुल्ल कमल तुलाधर

जि जन्मं बौद्ध जूसा नं जिके बौद्ध धर्मया ज्ञान छुं भचा हे मदु। छाय् धा:सा झीगु देशय् बौद्ध शिक्षाया प्रचार मगा:। धा:थें धाय् धा:साला झीगु स्वयम्भू पुरान व बंशावली इतिहास अनुसार स्वयम्भू चैत्यया स्थापना जूबले मेमेगु गुलिखे देशया मनूत ला माक: थें तिंतिं न्हुया जुया च्वन तिनि धा:सां अपो खँ ज्वी मखु। सर्व प्रथम ला झीथाय् हे बौद्ध शिक्षाया विकास जूगु खनेदु, तर लिपा जूलिसे च्वय थाहाँ वनेगु सट्टा झनझन क्वय् कहाँ वन। थथे जूगुया कारण शोषण व दबाव नीति खः। उदाहरण माल धा सा झीथाय् नेपालय् राणा शासन जुया च्वंबले राणा तय्सं जनतातेत याय् जिक्को शोषण याना च्वंगु जुया च्वन।

उलिजक गन: ख धका। ब्वनात:पिसं थ:हे जक स: स्यू धका आख: मस पिन्त हेला यायेगु, धनीतयेत जक कदर याना गरीवतेत वास्ता मयाय् गु चलन नं जुया च्वंगु ख:। थ्व हे शोषण नीति याना बौद्ध धर्म उन्नति व विकास ज्वी मफया च्वंगु ख:।

राणातय्सं बौद्ध धर्मयात याय् जिक्को शोषण या:गु दु। सु बौद्धं बौद्ध धर्मया बारे छुं प्रवचन वा भाषण बिल धा:सा वयात तुरन्त ज्वना यंके धुंकीगु। राणाते द्वासुगु वस्तं पुनात:पि भिक्षुपिं ला मिखा बागलं हे स्वय् मयो। चन्द्रशम्शेर व जुद्ध-शम्सेरया पाले भिक्षुपिं नेपालं पितिना छोगु बौद्ध इतिहासे अंकित जुया च्वंगु दु। गुकिं याना बौद्ध धर्म विकास जुइ मफत। थथे जुया समाजय् अस-मानता व अन्यायं बिलि बिलि जाया च्वन। अथे जूगुलिं बौद्ध शिक्षाया गावकं अभाव जुया च्वन।

२००७ सालं निसें बौद्ध धर्म प्रचार ज्याय् छुं प्रतिबन्ध मंत। अथेजूसां न्हापा न्हापांनिसें बौद्ध शिक्षाया प्रचार मदुगुलिं याना आ: तक बौद्ध धा:पिंके जागृति व बौद्ध ज्ञान मदया च्वन। विस्तारं हानं बौद्ध शिक्षाया प्रचार जुजुं वया च्वन धाये माल तर सन्तोष प्रदं प्रचार जूगु मखुनि।

थज्यागु हे बखते जिगु जन्म जुल। तर अप-शोच, बौद्ध जूसां जिके बौद्ध धर्मया बारे सीदेक छुं ज्ञान मदु। तर झीसं स्यू ख्युँया लिपा तुयूज: वइ। खिमिलाया ल्यू तिमिला वइ। अथे हे अन्धकारे च्वनाच्वंगु बौद्ध धर्म नं छन्हु अवश्य प्रकाश वई तिनि। छाय धा:सा, आ: बौद्ध धर्म विकास यायगु मती तया च्वंपिं धर्मावलम्बीत थन खने दया वया च्वंगु दु।

जि नं बौद्ध शिक्षा व बौद्ध धर्म गज्यागु धयागु अध्ययन यायेगु इच्छा जुया च्वंगु ख:। छन्हु

जि न्यना कि धर्मकीर्ति बिहारय् बौद्ध शिक्षा प्रचार यायेगु उद्देश्य ज्वना "धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी" स्थापना जुल। जि अन छु ज्वीगु थें धका स्वः वना। अनला बौद्ध धर्म सम्बन्धी अध्ययन व छलफल कार्यक्रम जुया च्वंगु खनि। जितला अरगचा मालां देगः चा लू थें जुल। जितः साब लयता वल। जि नं थ्व हे गोष्ठीया सदस्य जुया। थन मिसाते लागी साब पायिपरे जूगु जुया च्वन। थन बर्माय सयेका लिहाँ बिज्यापिं धम्मवती अनागारिका प्रमुख प्यह्म न्याह्म गुरुमाँपिं दु। थनया सत्संग यासेंनिसें जिं सिया वल बौद्ध शिक्षा धैगु छु? अले धर्म यायेगु धयागु छु?

बुद्धयात मार्ग प्रदर्शक भाःपा बुद्ध धर्म बाँलाक पालन याना च्वंह्मसित हे बौद्ध धका धाई। अले बौद्ध धर्म सम्बन्धि शिक्षायात हे बौद्ध शिक्षा धाई। शिक्षा धैगु अज्यागु ज्वीमाः गुकिं शारीरिक उन्नतिया नापनापं नैतिकताया नं बृद्धि याई।

बौद्ध शिक्षाया मेगु छगू लक्ष खः मनुष्य जीवने मनुष्यत्व हयेगु। मनूयात मनू भाःपियेगु शक्ति दयेका बिइगु। सया वोलिसे मेपिन्त कोतेलेगु मखु, सहयोग बियेगु हे बौद्ध शिक्षा खः। थःगु तुतिं थःह्मं च्वी फयेकेगु हे बुद्धया सन्देश खः।

थौं कलेज स्कूल व विश्वविद्यालये ब्वंकीगु शिक्षा मनूतयूत शिक्षित याइगु मजूसे च्यो बुद्धि बीगु व करपिनि भरोसाय जक स्वायत स्यनिगु जुया च्वन। बौद्ध शिक्षा हे जक धात्थेंगु रचनात्मक व व्यवहारिक शिक्षा थें खने दया च्वंगु दु।

जि धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया सदस्य जुया जिं थ्व नं सिल कि धर्म धयागु द्योयामूर्ति यात पुज्याना जक दइगु मखु। न त अष्टमी आदि पर्वे बर्त च्वना जक दइगु खः। गन विवेक बुद्धि व कर्तव्य पालन दइ अन हे धर्म दै। न्हाथाय् नं धर्म दु, धर्म यायेफु। जा नःसां धर्म लाकेज्यू। बौद्ध शिक्षा अनुसार अर्थात चतुस्मृति प्रस्थान सूत्र अनुसार न्यासि वंसां, ख्वँ ल्हाना च्वंसां, जा थुया च्वंसां, ज्यायाना च्वंसां धर्म लाके ज्यू। गुकथं धर्म लाकेगु ले? न्ह्यागु ज्यायाना च्वंसां होश बा स्मृति तया च्वनेगु कि जि छु ज्यायाना च्वना। छु ख्वँ ल्हाना च्वना ज्याय खेले दुगु खःला मखुला धयागु ध्यान तया च्वनेमाः। थुकिं छु ज्वी धाःसा यानागु ज्या द्वनी मखु। थुकिं चाला बाँलाना वनी अले कर्तव्य पालन ज्वी। थ्व हे खः धर्मया न्हापांया त्वाथः। भीसं गुलि गुलि बौद्ध शिक्षा प्राप्त यायां वनी उलि उलि आध्यात्मिक शक्तिया नापं कर्तव्यपालनया चेतना नं बृद्धि जुजुं वनी धैगु ख्वँ नं जिं थ्वीका कया।

बौद्ध-शिक्षा अनुसारं क्लेश (थः जक कति लाकेगु ह्मं) द्वेष, ईर्ष्या व स्वार्थ भावना आदि फुकं पाप धाई। आखः ब्वना सयेके धुनेवं मालिक ज्वीगु व नोकर शाही मनो प्रवृत्ति दयेकेगुयात बौद्ध शिक्षा धाई मखु। बौद्ध शिक्षा दत धायेवं च्यो बुद्धि थाय् तोति। सुयां छुं गल्ति जुल धाःसा छाय् जुल धका कारण पत्ता लगे याना गल्ति महसुस याना सुधार हयेगु कल्याण ज्वी। गुलिं गुलिं मनुखं थ गु द्वोष व गल्ति तोपुया कर्पिनिगु गल्ति जक माःजुया च्वनी बा खना च्वनी। कर्पिनिगु म्वाःमदुगु निन्दा चर्चा व च्यूताः मकायगु व कतःपिं जिया भिनावःगु खना नुगः क्वाटा क्वाटां मुइका मच्वनेगु हे बौद्ध शिक्षा खः।

एवंप्रकारं मनूतयेगु नुगः हाकुसे च्वना च्वंतले

न्हाक्को धर्म या:सां अपिं सुगती लाइ मखु। गथे कि ह्माकुसे खिति था:गु कापते रंगं छीबले बाँलाक ज्वनी मखु। यच्चुसे च्वंगु कापते जक बाँलाक रंगं ज्वनी। अथे हे अशुद्ध चित्तह्म दुर्गती ला: वनी। शुद्धगु चित्तह्म सुगती ला: वनी।

बौद्ध शिक्षा धायेवं हे चित्त शुद्ध यायेगु जक मखु। सम्यक दृष्टि (पायछि ज्वीक ध्वीका कायेगु अथवा ठीक समझदारी) दयेकेगु नं ख:। गुबले सुनानं पाप वा ल्वापुया कारण यात ध्वीका काइ, भिंगु हितकारकया कारण सीका काइ अबलेनिसें व मनूयात सम्यकदृष्टि, ठीक दृष्टि दुह्म धाई। यदि भी धात्थें निर्वाण (परमशान्ति) प्राप्त याना कायेगु इच्छा दत धा:सा भीसं तृष्णा व मिथ्यादृष्टि (अन्धविश्वास) अर्थात कुविचार व कुसंस्कार मदयेका छोयेगु कुत: यायेमा:। जि जिगु धयागु भावना फक्को कम याना छोयेमा:। दु:ख छाय् दया वल, उकीया कारण बाँलाक सीकेमा:। सुख गथे जुया दया वल थुकिया नं कारण पत्ता लगे याये फयके मा:। अले विवेक व प्रज्ञा दुह्म जुया कुशल, कुशलमूल, अकुशल, अकुशलमूल बाँलाक ध्वीका काये फुह्म ज्वीमा:।

च्वेच्वंगु खँ फुक्क बौद्ध शिक्षाया हे दुने च्वंगु खँ ख:। थुलि जक मखु परस्पर सहयोग यायेगु कर्तव्य परायण ज्वीगु आदि फुक्कं बौद्ध शिक्षा हे दुने लाना च्वंगु दु।

थुपिं खँ फुक्क जिं ध्वीका कयागु जि धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया सदस्य ज्वी धुंका ख:।

जिमिसं स्कूल कलेजे ब्वनेगु शिक्षाय् थुकथं जीवन सुधार यायेगु शिक्षा समावेश जुया च्वंगु मदु, केवल जागीर नयेगु, तहंछु ज्वीगु न्ह्यागु याना नं चाँचे पास ज्वीगु जक ध्यान उपो खने दु। जिं स्वयेबलेला थज्योगु नैतिक शिक्षा स्कूल कलेजे नं दत धा:सा आ:यागु भीगु न्हूगु शिक्षा नीति सफल यायेत उपकार ज्वी। सुनमाथी सुगन्धथें जुइ।

★

सिद्धार्थया बुंदिं, वसपोलं बोधि
ज्ञान लागु दिं व तथागतया
महापरि निर्वाण जूगु दिं
स्वाँयापुन्हिया
शुभकामना
श्री दबलकाजी तुलाधर
लाकां ज्यास:
भोटाहिटी, यें

२५१६ बुद्ध जयन्तिको
उपलक्ष्यमा
हार्दिक शुभ कामना
स्टेशनरी सामानको
लागी
हामीलाई सम्झनु होला
जनरल स्टेशनरी सेन्टर
प्यूखा टोल
काठमाडौं
फोन : १२०७६

सिद्धार्थया जन्म, बुद्धत्वप्राप्ति व महापरिनिर्वाण

जूगु दिं

२५१६ स्वाँया-पुन्हीया

समस्त नेपालीप्रति

भिंतुना

लुमंका दिसँ !!

मोटरया सामानया लागी

जोगविरसिं कमलविरसिं

८२८ जुद्ध सडक

काठमाडौं

फोन : ११४५३, १३८४२, १४६५४

बौद्ध अध्ययन

अमीर कुमारी शाक्य, बी. एड.

संसार परिवर्तनशिल छ र मानव जीवन क्षणिक छ। यस क्षणिक जीवनलाई सफलिभूत पार्न संघर्ष गर्नु परेको छ। मानिसले अशिक्षारूपी शत्रुसंग शिक्षारूपी हतियार लिएर ज्ञानरूपी दियो जलाउनु परेको छ। यसैमा उसको कल्याणको सम्भव छ। अझ यति मात्र होइन, उसले आफ्नो जीवनको हरेक पलमा परिस्थिति र समय सुहाउँदो सद्-व्यवहार र सद्-कार्य गरेर परिवर्तनशिल संसारको साथ साथै परिवर्तन हुनु सिक्नु परेको छ। यदि मानिसले परिवर्तन हुन कोशिस गरेन भने छ वर्ष हुँदाको जुत्ता सोह्र वर्षमा जबरजस्ति लगाउने जस्तै हुन्छ। परिवर्तनशिल संसारको साथ लाग्न सक्नु नै मानिसको विशेषता हो। त्यसैले विद्वानहरूको मत छ मानिस प्रगतिशिल प्राणी हो। उसको पवित्र हृदयको स्वच्छ चिन्तनमा नै मानव समाजको विकाश सम्भव हुन्छ। विश्वमा कयौं महापुरुषहरूको

जन्म हुनु नै मानवको यही चिन्तन र ज्ञानलाई उज्वल पार्न सक्नुमा निर्भर भएको छ। कुनै पनि महापुरुषले चिन्तन र ज्ञानको प्रकाशमा नै आफ्नो दर्शन अनुरूप केही देन छोडेर गए। तिनीहरू मध्य निर्मल आकाशको अनगिन्ति ताराहरूको माझमा चम्केको उज्वल तारा झैं विश्वको अनगिन्ति मानवहरूको माझ, पृथ्वीको एक पवित्र बिन्दु, पुण्यभूमि नेपालमा बुद्धको जन्म भएको थियो। वहाँले मानव समाजको लागि एक अमूल्य देन छोडेर जानु भयो। जुन देन मानव जीवनलाई सफल पार्न एक शक्तिशाली साधन भएको छ। यसैले बुद्धको देन महान छ। बुद्धको सिद्धान्त नबुझेसम्म बुझ्न गाह्रो भएता पनि ठीक बुझे पछि उपयोगमा ल्याउन त्यतिकै सरल र सुगम छ।

आजको युग विज्ञानको युग हो। किन ? के ? र कसरी ? भन्ने सवालको जवाफ रहित कुनै पनि कुरालाई जन समक्ष राख्नु आफ्नो मूर्खता देखाउनु मात्र हुन जान्छ। त्यसैले बुद्धको देन या बौद्धशिक्षा किन महान भयो र कसरी महान भयो भन्ने कुरोतिर बढि ध्यान दिनु आवश्यक हुन आउँछ। बौद्धशिक्षालाई ग्रहण गर्ने, व्यवहारमा प्रयोग गर्ने कुनै पनि व्यक्तिले यस सवालको जवाफ आफै प्राप्त गर्न सकिन्छ। बुद्धले यसो गर्ने स्वतन्त्र पनि प्रदान गरेको छ। किनभने बुद्धको सिद्धान्त यो छ कि कसैले दिएको उपदेश भन्दा पनि आफ्नै अनुभवबाट प्राप्त गरेको ज्ञानमा मानिसको ठूलो विश्वास रहन्छ।

कुनै पनि कुराको उपयोगिता थाहा पाउन त्यस सम्बन्धि ज्ञान हुनु अति आवश्यक छ। कुनै पनि महापुरुषहरूले आफ्नो आफ्नो दर्शन र धर्ममा आधारित शिक्षाको माध्यमद्वारा देन छोडेर गएको छ। कसैको धर्म अनुसार "मानव तिमीहरू मेरो शरणमा आउ मुक्ति त्यसै प्राप्त हुन्छ।" त कसैको के। तर बुद्ध धर्म र दर्शनमा यस्तो छैन। बौद्ध शिक्षालाई त सुन जस्तै कसी लगाई राम्ररी जाँच बुझ गरेर लाभदायक सिद्ध भएको खण्डमा मात्र ग्रहण गर्न बुद्धको उपदेश छ। कसैको करकापमा लागेर बौद्ध शिक्षाको मूल्यको ज्ञान विना कसैले ग्रहण गर्छ भने त्यो उसको ठूलो भूल हो। जुन भूलले कारणवस उसको जीवनमा अन्धकार र हाहाकार आउन सक्छ। त्यसकारण बौद्ध शिक्षा या धर्मलाई पहिले व्यवहारमा ढालेर राम्ररी जाँचेर मात्र ग्रहण गर्नु कल्याणकारी सिद्ध हुने छ। यो बौद्ध शिक्षाको पवित्रता र निर्मलताको द्योतक हो।

एउटा कुनै कविता एक चेतनशील व्यक्तिको निम्ति कविको कोराई मात्र नभएर मानव हितको मलम समान हुनसक्छ तर एक जडाहाको निम्ति एक पेग रक्सी भन्दा पनि व्यर्थको हुन सक्छ। किनकि चेतनशील व्यक्तिले कविता बुझ्न उसको मर्म बुझ्न कति प्रयत्न गरेको हुन्छ त एक जडाहाले त्यसको प्रवाह नै नगरेको हुन्छ। ठीक त्यस्तै बौद्ध शिक्षा पनि एक समझदार व्यक्तिको निमित्त महान र बहुमूल्य हुन्छ। किन भने उसमा ठीक कुरोलाई ठीक ढंगले बुझ्न सकेको हुन्छ। यसैलाई सम्यक दृष्टि भन्दछ। कुनै पनि कुरालाई ठीक बुझ्न कोशिश नगरी मनपर्दो अर्थ लगाई कामगर्नु मिथ्या दृष्टि हो। उसको निमित्त बौद्ध शिक्षा निरर्थक हुन सक्छ। बुद्धले सम्यक दृष्टिलाई आफ्नो शिक्षामा उच्च स्थान दिएको छ। मिथ्यादृष्टिलाई हटाई सम्यक दृष्टि दिलाउन आफ्नो ज्ञानको प्रकाश दिएर पथ

प्रदर्शक गर्नुमा आजीवन अर्पण गरेर जानु भएको छ ।

बौद्ध शिक्षा केवल धर्म र मूर्ति पूजामा मात्र सीमित भएको छैन । यसलाई त बुद्धले मानसिक सान्त्वना ल्याउने एक साधन मात्र ठानेको छ । यदि मानिसहरूले बुद्ध धर्म वा शिक्षालाई धर्म र मूर्ति पूजामा सिमित सम्झन्छ भने त्यो गलत धारणा मात्र हो । बौद्ध शिक्षालाई हामीले सम्यक दृष्टिको (ठीक समझदारीको) आधारमा ठीक बुझ्न कोशिश गरेमा बौद्ध शिक्षाको जन्म समाज सुधार गर्नलाई भएको हो भन्ने कुरो बुझिने छ । बौद्ध शिक्षामा बहुजनको हित र कल्याणको ठूलो स्थान छ । मानव समाजलाई कल्याणकारी ज्ञान दिलाउनको लागि नै बुद्धले त्यत्रो धन दौलत र राजदरबार त्यागेको थियो । ज्ञानको खोजमा हिड्नु भएको थियो ।

बुद्धको अर्थनीति कति सामाजिक छ । वहाँको उपदेश छ—"समाजमा सबभन्दा पहिले आर्थिक अवस्था राम्रो हुनुपर्छ । अनिमात्र समाजमा स्थिरता आउँछ । आर्थिक अवस्था नराम्रो भयो भने त्यस समाजमा अन्याय र अत्याचारको वृद्धि हुन्छ । अनि समाज कम्पन थाल्छ । अनि अन्याय र अत्याचारलाई निर्मूल पार्न दण्डको आवश्यक पर्न आउँछ र हुँदै पनि छ । तर बौद्ध शिक्षा अनुसार दण्डले कहिल्यै पनि अन्याय, अत्याचारलाई नाश गर्न सक्तैन । किनभने दण्ड कमजोर शासनको हतियार मात्र हो । सदाचार विवेक र प्रिय वचन नै मानव समाजको प्रगतिमा तेवा दिने शक्तिशाली खम्बा हो । त्यस उसले समाजमा सबभन्दा पहिले आर्थिक अवस्था सुधार्नु पर्छ, जस्को निमित्त आम व्ययको ठीक बजेटको महत्व बुद्धले देखाउनु भएको छ । के यो कुरा बुद्धको पूजा गर्दैमा हुन्छ र ? यो त बुद्धको सिद्धान्तलाई व्यवहारमा प्रयोग गर्न सक्नु र नसक्नुमा निर्भर रहन्छ ।

बुद्धको अर्को महान देन छ, सामाजिक देन । समाजमा जबसम्म जाति पाति, वर्ग भेद र उच्च-नीचको भावना रहन्छ, त्यहाँ व्यक्तिगत स्वार्थले पहिलो स्थान ओगटेको हुन्छ । बलियोले निर्बलियोलाई अन्याय र अत्याचार गर्ने बानिले त्यस समाजमा कहिल्यै पनि मानसिक शान्त्वना आउन सक्दैन । मानसिक अशान्ति मानव समाजको महारोग हो । यस महारोगलाई खतम पार्न एकले अर्कोप्रति मैत्री पूर्ण भावना र व्यवहार गर्नुपर्छ । मैत्रि भावना विना समाजको कल्याणको कल्पना गर्न सकिदैन । यहि मैत्रि भावनाको आधारमा आजसम्मको यो विश्व अडिरहेको छ र गुडिरहेको छ । जब मानव मात्र सबै त्यही हेतुको कारण बश उत्पन्न भएको छ भने उच्च-नीचको भावना गर्नु विनाशकारक मात्र हुन्छ । त्यसैले बुद्धको उपदेश छ—"यस विश्वरूपी चमेना घरमा क्षणिक समयको हामी पाहुना भएर पनि तँ र म: तेरो र मेरो भन्ने भावना लियो भन्ने जीवनलाई दुषीत पार्नु मात्र हुने छ । त्यसकारण सबैसंग मेलमिलाप राखेर प्रिय वचन र सद् व्यवहारले विश्वबन्धुत्वको भावना राख्न परेको छ । यसरी बुद्धको उपदेश केवल उपदेशको लागि उपदेश मात्र नभइ व्यवहारिक सिद्धान्त सिद्ध भएको छ ।

यसरी बौद्ध शिक्षामा मानव समाजलाई विकाशको खुड्किलामा अघि बढाउनलाई प्रकाश दिने ज्योति छ । मानव जीवनमा शोभा दिने इमान्दारी, सत्य, विवेक र सम्यक दृष्टि जस्ता

अमूल्य रत्नहरूको खानि बनेको छ। यति मात्र होइन यो अमूल्य सम्पत्तिको मालिक बन्न बुद्धको शिक्षाले मानिसलाई प्रोत्साहन र उत्साह प्रदान गर्दछ। बुद्धले उपदेश दिनु भएको छ—मानव नत देव हो नत दानव नै हो। देव र दानवको बिचमा रहेको मानवले भूल गर्नु स्वाभाविक छ। भूलमा पनि थप्न मानवको ठूलो कमजोरी हो। अपराध हो। तर भूललाई सुधार गर्ने बाटोतिर लाग्छ भने त्यो नै महान तपस्या हो। निर्वाण प्राप्तिको बाटो लाग्नु हो। यसैलाई बौद्ध शिक्षामा सम्यक दृष्टि भन्द छ।

बौद्ध शिक्षा राजनीति होइन तापनि राज्य कसरी चलाउनु पर्छ भन्ने उपाय र बाटो पनि यसले देखाउँछ। धार्मिक रूप लिएर पनि समाज सुधार गर्न प्रशस्त योग्यता भएको यस बौद्ध शिक्षालाई हामिले ग्रहन गर्न सान्हैं उचित देखिन्छ। यो शिक्षा केवल बौद्धहरूलाई मात्र होइन मानव मात्र सबैलाई लाभदायक भएकोले यसको विषयमा केहि ज्ञान प्राप्त गरिराख्नु कुनै पनि व्यक्तिको लागि आवश्यक छ जस्तो मलाई लाग्छ।

तर केभनूँ नेपाल आफै बुद्धको जन्मदाता भएर पनि यहाँ बौद्ध अध्ययनको कुनै व्यवस्था छैन। नेपालका स्थविरवाद भिक्षु र अनागारिका-हरूले केही मात्रामा बौद्ध शिक्षाको प्रचार गरिरहेको छ। तर धेरैजसो भिक्षुहरू पनि बौद्ध शिक्षालाई केवल धर्मको माध्यमद्वारा उपदेश दिनेमा रुचाउँछन्। व्यवहारिक कार्यक्रम भएको देखिंदैन। केहि वर्ष अघि धर्मोदय युवक बौद्ध परिषद्ले बौद्ध अध्ययनको कार्यक्रम शुरु गरेको त थियो तर अचेल ती कार्यक्रम सुसुप्त अवस्थामा छन्। अहिले ललितपुरको युवक बौद्ध मण्डलद्वारा केहि मात्रामा बौद्ध अध्ययनको कार्यक्रम हुँदै आएको हामी पाउँछौ। साथै काठमाडौंस्थित धर्मकीर्ति विहारमा पनि बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको कार्यक्रम शुरु भएको छ। यस गोष्ठीले विशेष गरेर काठमाडौंका महिला वर्गको लागि बौद्ध शिक्षा अध्ययन गर्न सुवर्ण अवसर प्रदान गरेको छ।

यस अध्ययन गोष्ठीमा खास गरेर बौद्ध धर्मलाई कसरी व्यवहारमा ढाल्ने भन्ने कुराको चर्चा भई राखेको ज्यादै नै सराहनिय सिद्ध भएको छ। यस्तैप्रकारको बौद्ध अध्ययन गोष्ठी नेपालको अरू ठाउँहरूमा पनि हुनु अति आवश्यक देखिन्छ। किनभने यस्तो बौद्ध अध्ययन कार्यक्रम ठाउँठाउँमा भई दिएको खण्डमा बौद्ध शिक्षाले हाम्रो पञ्चायति व्यवस्थालाई पनि फलाउन फुलाउनमा तेवा दिने काम गर्ने छ भन्ने मलाई पूर्ण विश्वास लाग्द छ। किनभने सम्यक दृष्टिको ज्ञान विना मानिस ठीक समझदारी बन्न सक्दैन। कुनै पनि घटना या दुर्घटना हुँदा किन र कसरी भएको हो परिस्थितिलाई राम्ररी बुझेर सुहाउँदो व्यवहार गरि ठीक जानकारी प्राप्त गर्नु नै सम्यक दृष्टि हो। यहि बौद्ध शिक्षाको मूल सिद्धान्त हो। बुद्धको अर्को सिद्धान्त छ—"समाजले मेरो निम्ति के दिन सक्छ भनी आशा गर्नुभन्दा पनि समाजको लागि मैले के दिन सक्छु भनी चिन्तन गर्ने र त्यसलाई व्यवहारमा ढाल्ने बानी बसाल्न पर्दछ।"

अन्त्यमा आएर मैले यही बुझें कि बौद्ध अध्ययनबाट मानिस कर्तव्य परायन हुनु नै बुद्धलाई चिन्नु हो। अस्तु

नेपा एजेन्सी एण्ड कम्पनी (प्रा.) लिमिटेड

लाई

क्लियरिंग र फर्वार्डिङ्ग काम सुम्पनु भयो भने

निम्नप्रकारको फाइदा तपाईले पाउनु हुने छ।

१. भारत सरकार कलकत्ता तथा पोर्ट कमिश्नरबाट जनरल लाइसेन्स प्राप्त गर्ने यो एक मात्र नेपाली कम्पनी भएकोले कुनै पनि व्यक्ति वा संस्थाहरूको र अनेक किसिमको सामानहरू कलकत्ता पोर्टबाट छुटाउने सामर्थ छ।

२. यसको चल अचल सम्पत्ति नेपालमै रहेको र नेपाल कम्पनी कानून बमोजिम स्थापना भएकोले तपाईको पैठारी गरिएको माल सामान विषयमा निर्धक्क रहन सक्नु हुन्छ।

३. तपाईहरूको सामान कहिले कहाँ पुग्यो भन्ने खवर तपाईहरूलाई तुरुन्त उपलब्ध गर्न सक्छौं।

४. हामी तपाईहरूको सामान कलकत्ता कष्टम तथा पोर्टबाट छुटाई तपाईको दैलो सम्मन पुऱ्याउने प्रबन्ध गर्न सक्दछौं।

५. समयमै डकुमेन्ट हामीलाई दिनु भएमा ड्यूमरेज (रेन्ट) नलाग्ने हामी ग्यारेन्टी दिन सक्छौं।

६. तपाईहरूले हाम्रो गत तीन वर्षको अनुभवबाट छिटो छरितो सेवा हामीबाट प्राप्त गर्नु हुनेछ।

ब्राञ्च अफिस
कलकत्ता अफिस
४१ – चौरंगी रोड,
कलकत्ता–१६

ग्राम : देशसेवा

हेडअफिस
८/३२४, प्यूखा टोल
पो. ब. नं. १४७
काठमाडौं

ग्राम : नेपाजेन्सी
टेलिफोन : ११२८८

विशाखाया महत्व

सुश्री दिलतारा तुलाधर

विशाखा छह्म मिसा खः गुह्म कि बुद्ध धर्मया छगः थां धाःसां ज्यू। गौतम बुद्धया धर्म प्रचार यायेत अनाथपिण्डिक महाजन व विशाखा सेठनीया पाखें गाक्कं हे उपकार जूगु दु। अथे धयागु आर्थिक सहयोग खः। उकिं अनाथपिण्डिक व विशाखा निह्म बुद्ध धर्मया निगः थां जुल।

झीसं विशाखाया बाखँ छपु पुवंक न्यन धाःसा बुद्ध-धर्म छु धयागु सीका काये फु। विशेष मिसाजाति यात विशाखा जीवनी बासः ख। खयेतला सारा समाजयात तःधंगु शिक्षा थ्व बाखनं बियाच्वंगु दु।

विशाखा छह्म आसाधारण विवेक बुद्धि दुह्म मिसा मचा खः। वया अबु छह्म लखपति धनञ्जय खः। मां सुमना खः।

विशाखा श्रोतापत्ति पदवी अथवा पद्‌य थ्यने धुंकुह्म खः। अथे धयागु वयाके स्वंगू बन्धन मद्ये धुंकल। व छु छु बन्धन ले ?

१. सक्कायदिट्ठि = जि, जिगु धयागु भावना
२. विचिकिच्छा = म्वा मदुगु शंका
३. सिलब्बत परामास = अन्धविश्वास वा मिथ्या दृष्टि

विशाखा मयजु थ्व स्वता बन्धनं मुक्त जूह्म खः। विशाखा ब्यासि जुया वल। मिगार धयाह्म सेठया काय्‌यात बिया छोयेगु न्यायूकल। बिया छोवले वया अबुं फिता खँ धया छोगु दु : -

१. दुने च्वंगु मि पित मी मज्यू अर्थात छेंयया खँ पिनिवना वा थःछें वना कने मज्यू।
२. पिने च्वंगु मि दुत हये मज्यू अर्थात कपिनिगु खँ छेंय दुत हये मज्यू।
३. इले लित बी ह्यमेसित जक वस्तु न्ये बीमाः।
४. लित मबीमेसित छुं वस्तु पितबी मज्यू।
५. इष्ट-मित्रपिनि दुःख जुल धायेव थःगु शक्ति अनुसारं लित ब्यूसां मब्यूसां चीज बीमाः।
६. बाःजु माजुपिं सकसितं नके धुंका थः लीपा नयेगु।
७ सकलें धने धुंका धनेगु।
८. थज्यागु थासे फयत्वीमाः गनकि मछाले मायक ह्यानं दना च्वने माली मखु।
९. माजु बाःजु व भात मिथें भाःपिया च्वं।
१०. श्रमण आदि गुरुपिन्त देवता भाःपा सम्म न यायेमाः।

विशाखा बौद्ध जुयाच्वन। वयात बिया छोगु धाःसा अबौद्ध तय्‌थाय्‌ लात। मिगार सेठया गुरुपिं निर्वस्त्र (नांगा) पिं जुया च्वन। जिमि गुरुपिं नमस्कार याः वा धमचा धका बाःजुमेसिनं सतःल। विशाखां अपिं जक लनेवं नक्चरातेत नं नमस्कार

थायेगुला धका सुंक फःफिला वन। विशाखां अपमान यात धका बाःजुह्म तँ चाल। मिगार सेठया गुरुपिं नं तँ चाया धया वन अलच्छिनाह्म बौद्ध म्ह्यायूमचा हया छेँय अशुभ जक मखु सर्वनाश ज्वीगु जुल धया वन। बाःजुह्मं तँ चाया विखाखा-यात धाल—भमचा छ थन छेँय च्वने म्वाल पिहाँ हुँ धाल।

अले विशाखां मग्यासे नम्रभावं जवाफ बिल—जि छह्म न्याना तःह्म दासी मखु। जिमि माँ बाः नं जित बिया हःबले धया हःगु मखुला—छुं जुया जिमि म्ह्याय् पितिना हये माल धाःसा भाइपिं न्ह्योने तया गल्ति थहरे जूसा जक पितिना हये दइ। जि छिह्म कायया विवाहिता खः। थ्व छेँय जिगु नं अधिकार दु। जिगु दोष मदयेकं सुना नं पितिना छोय फइ मखु।

भाइपिं सःता खँ जूबले विशाखा निर्दोष थहरे जुल। विशाखां स्यल्लाक जवाफ ब्यूगुलिं बाःजुमेस्यां छुं हे धाय् मफत। यदि वं लिसः मब्यूसे मल्वासे लिच्चिला ब्यूगु जूसा विशाखायात पितिना हइगु खः। लिपा फुकसितं थःह्मं धयाथें बसेतया बौद्ध याना बिल।

विशाखा छह्म मिसा जूसां ज्यां मिजं जुल। व छह्म सम्यक दृष्टिह्म व श्रोतापन्नह्म जूगुलिं थःगु लक्षे दृढ जुया च्वने फत।

मनू सामाजिक प्राणी खः। उकिं म्ही मिस्त नं समाजय् अधिकार छ्यला च्वने सेकेया निंतिं विशाखा थें च्वने फयके माः, विवेक बुद्धि माः। थ्व बाखनं थ्व शिक्षा बिया च्वन कि खः खःगु खँय् ल्वायूत ग्याय् माःगु मदु। छाय् लिच्चिलिगु ? खःगु व न्याय खना ग्याय्गु छगू तःधंगु कमजोरी खः। भिंगु ज्यायायेत धाइ ल्हाइ धका ग्याना च्वन धाःसा वं छुं उन्नति याये फइ मखु। व न्ह्याबलें ध्याकुंचाय् जक लाना च्वनी। अले मिस्त न्ह्याबलें क्वे लाना च्वनी। खजा म्ही मिसात खँ कातु मजू। उखेया खँ थुखे, थुखेया खँ उखे कँ ज्वीगु बानि दु, निन्दा चर्चा यायेगु बानि जुया च्वन। अकिं खै विशाखा मयजु पेहनं बियाः छोबले वया अबुं दुने च्वंगु मि पिने बीमते, पिनेया मि दुने हयेमते धया छोगु। थ्व बिचाःयाय् बःगु खँ खः।

थौं कन्हेया हिसाबं मिसा व मिजं छुं हे मपा। मिजंतस्यें गुलि ज्या याय्फु, मिस्तयसं नं उलि हे ज्यायायफु। मिजंतयेत गुलि अधिकार दु उलि हे मिसातयेत नं अधिकार दये धुंकल।

म्हीगु देशय्ला अशिक्षित जुया च्वंगुलिला मस्यु मिस्त साब क्वह्यना च्वन धाये माः। अथे हे मिस्त धका साब हेपय्याना तःगु दु। मेमेथाय् देशय्ला मिस्त शासक जुया च्वेथ्यना च्वंगु दु। उदाहरण माल धाःसा भारतय् श्रीमती इन्दिरा गान्धी, इजराइलय् श्रीमती गोल्डा माएर व लंकाय श्रीमती बण्डारनायक व बेलायतया द्वितीय रानी एलिजाबेथ दु। उकिं थ्व संसारय् मिस्तसें याय मफै धयागु छु दु ? विशाखायाकेथें जाःगु साहस व विवेक बुद्धि दयेके माः व अमित साहस नं बीपिं माः। अस्तु

good wishes to all on the eve of
2515 happy birthday celebration of

LORD BUDDHA

YAMAHA!

YAMAHA LEADS THE WAY

IT IS A BETTER MACHINE

SOLE ~~SUB~~ DISTRIBUTOR FOR THE KINGDOM OF NEPAL

BHAJU RATNA AGENCY PVT. LTD.

KHICHAPOKHARI

BAGBBAZAR, KATHMANDU

PHONE NO. 13939, 14056, 14908

Hearty Greetings

on Happy Occasion of Vaishakh Poornima
the Full Moon Day Birth,
Enlightenment and Mahaparinirvan
of the Loard Buddha

Nisika Optical Co.

9/45 ASAN KISIDHOKA

KATHMANDU

बुद्धको प्रथम उपदेश

भिक्षु अश्वघोष

बोधिज्ञानको साक्षात्कार हुनु, संसारको गतिविधि बारे सबै राम्रोसँग बुझ्नु बुद्धत्वको यथार्थ परिभाषा हो। दुःख, (संघर्ष) दुःखको कारण (शोषणको कारण) तृष्णा, दुःखको अन्त र दुःखको अन्त हुने बाटो यी चार आर्य सत्य हुन्। चार आर्य सत्यमा जातिभेद र अन्धविश्वासलाई ठाउँ छैन। अपितु पवित्रता र निस्वार्थपूर्ण अभिव्यक्ति नै बुद्धत्वको मूल सार मानिन्छ।

बुद्धकालीन संस्कृतिको चर्चा गर्नु हुँदै भगवान् बुद्धले भन्नु भएको थियो अन्धविश्वासको कुहीरोमा मानिसहरू अलमलिएका छन्। तृष्णा र अविद्या एवं अज्ञानको शिकार भई मानिस जंगलीमत्ता हात्ती झैं बसीरहेका छन्। अतएव लोभ द्वेष र मोहको भँवरीमा बसेको जनताहरूलाई चेतनशील बनाउन एउटै मात्र उपाय परम्परागत अन्धविश्वास पूर्ण संस्कार र संस्कृतिको विरुद्ध नयाँ बाटो पहल्याउनु हो। अतएव जनशक्तिलाई अजय बनाउने नयाँ संस्कृति श्रृजना गर्नमा कति बद्ध भएको बुद्धले वास्तविक ज्ञान प्राप्त गर्न राजवैभवलाई तिलाञ्जली दिइ जनसाधारणको समस्या बुझ्ने र यसको समाधानार्थ मार्ग निर्देशन गर्न गृहत्याग गर्नु भयो। आफ्नो जीवन नै संकल्प गर्नु भयो।

नयाँ बौद्ध संस्कृतिलाई तुरन्तै ग्रहण गर्न सक्ने किसिमको बौद्धिकस्तर जनसाधारणमा अवश्य पनि थिएन। अतः यो नयाँ संस्कृतिलाई प्रचारमा ल्याउनु त्यस समयको परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्दा असम्भव प्रायः नै थियो। कहिलेकाहिं बुद्ध स्वयं पनि हतोत्साह र निराश पनि हुनु भएको थियो। युगयुग देखिन चलि आइरहेको परम्पराको छाप प्रतिछाप त्यागेर नौलो विचारलाई अपनाउन अवश्य नै सजिलो काम होइन। त्यसमाथि बुद्धले निर्देशित गर्नु भएको संस्कृति तत्कालीन संस्कृतिको बिलकुल विपरित भइ ज्यादै प्रगतिशील संस्कृति भएकोले पनि जनता अलमलिनु स्वाभाविकै थियो। किनभने बुद्धको मूल सिद्धान्त (१) ईश्वरलाई नमान्नु; मानिस स्वयं आफ्नै मालिक हो-'अत्ताहि अत्तनो नाथो।" (२) आत्मालाई नित्य नमान्नु। (३) कुनै ग्रन्थलाई स्वतः प्रमाण नमान्नु, बुद्धि र अनुभवलाई मान्यता दिनु। ४) जीवन प्रवाहलाई यही शरीर तक परिमित नमान्नु।

यी बौद्ध संस्कृतिको मूल सिद्धान्तलाई लिएर यसका विरोधिहरूले बुद्धको विरुद्ध नास्तिक, समाज द्रोही आदि संज्ञा दिइ जनतालाई अरू भ्रममा पार्ने कोशिश गर्न पनि सम्भव थियो। एक्लो बृहस्पति भूठो भए झैं सत्य र सरल शिक्षा भए पनि बोधिज्ञानलाई बुझ्न योग्यता जनतामा थिएन र विद्वान कहलीएका ब्राह्मण समुदायले बुद्धले पहल्याएको नयाँ संस्कृतिको तोड मरोड गरी यसको अस्तित्व मेटाउन धृष्टता गर्ने पनि सम्भव थियो। परिवर्तनलाई भ्वाट्ट बुझ्न सक्ने मानिसको संख्या कुनै पनि

समयमा अति थोरै हुनु आश्चर्यको कुरो होइन, त्यस माथि अज्ञानता गुम्सिरहेका मानिसहरूले बुझ्नु त झन परको कुरो थियो। अतएव बुद्ध स्वयं पनि भन्नु हुन्थ्यो —“पञ्ञा वन्तस्सायं धम्मो” अर्थात यो मेरो संस्कृति विवेक-बुद्धिशील प्राणीको लागि मात्र हो। जे होस, बुद्धको मनमा अलि निराशाले घेर्न थालेको थियो। अन्तर्द्वन्द हुन थालेको थियो। तर बुद्धले आफ्नो क्षणिक भावुकतालाई दमन गर्नु भयो, आफैले आफैलाई सोध्न थाल्नु भयो, हे सिद्धार्थ गौतम, राज्यवैभव स्त्री-पुत्र आदि त्यागेर प्राप्त गरेको बुद्धत्व पलायन हुनको लागि हो र? रूढी परम्परावादीहरूको जालमा परेका अज्ञानी जनतालाई तिम्रो पलायनताले के उपकार गर्न सक्ला? संसारको व्यक्तिगत स्वार्थ मोह, द्वेषलाई दमन गर्ने बुद्धमा आज संसारैबाट भाग्ने प्रवृत्ति कहाँबाट आयो? जनताको बौद्धिकस्तर नीच छ र तिम्रो संस्कृतिलाई ग्रहण गर्ने क्षमता यिनीहरूमा छैन यो सत्य हो। तर के तिम्रो पलायनताले यिनीहरूमा तिमीले खोजेको योग्यता स्वतः प्रस्फुरित होला र? “मा निवन्त अभिक्कम” अर्थात पाउँ न रोक अघि बढ भनी नारादिने बुद्धमा विचलितता हुँदै गयो। मनमा कुरा खेल्यो पीठ फर्काएर भाग्नु शत्रु हसाउने सिवाय अरू के होला र? संसार मूर्ख मूर्खको मात्र सभा मण्डप पनि त होइन। यहाँ पनि त्यस्ता चेतनशील व्यक्तिहरू नभएको होइन जसले तिम्रो संस्कृतिको सच्चाइ तथा स्थायित्वलाई बुझ्न सक्ने छन्। आजका प्राणी भोलि पनि त्यही अवस्थामा रहन्दैन भनी ज्ञान दिने बुद्धले बुझ्नु पर्छ कि मानिसको दिमागमा पनि परिवर्तन ल्याउन सकिन्छ।

उपरोक्त अन्तर्द्वन्दमा बुद्धले पलायन भावना माथि विजय प्राप्त गरीसक्नु भैसके पछि आफू तपस्या गरीरहेको समयमा आफ्ना सहयोगी भएका तर पछि आफ्नो (सिद्धार्थको) तप भंग भएको सम्झी आफुलाई छोडी हिडेका पञ्चभद्रवर्गीयहरूलाई सम्झनु भयो। उनीहरूलाई बोध गर्न उनीहरू बसीरहेको बनारस नजीक ऋषिपतन सारनाथमा जानुभयो। त्यहिं उहाँले धर्मचक्र बारे प्रवचन दिनुभयो। उहाँको धर्मचक्रको मूलसार—“द्वेमेभिक्खवे अन्ता पब्बजितेन न सेवितब्बा” अर्थात दुइ अन्त वा दुइ अतिमा नगइ मध्यममार्ग नामक आर्य अष्टांगिक मार्ग र चतुआर्यसत्यमा लाग्नु हो। बुद्धका समकालीन दर्शनको अध्ययनबाट त्यस समयको सामाजिक स्थितिको आभास मिल्द छ। साधारणतया ती दर्शनहरूलाई दुइ भागमा विभाजित गर्न सक्छौं।

(१) काम सुखल्लिकानुयोग।

(२) अत्त किलमकानुयोग।

स्त्री एवं द्रव्य भोग विलासमा झिगा महमा तासिए झैं लिप्त भइ बस्ने दार्शनिक वा यिनका अनुयायीहरू अति विलासतावादी भइ एकातिर परेका छन् भने अर्कोतिर प्रकृतिबाट या अरू कसैबाट पनि पीडा पाउँदा त्यसको विरुद्ध केही शब्द उद्धरण नगर्नु र शारीरिक यातना गर्नुबाट अलौकिक ज्ञानको मूल फुट छ भनी विश्वास गर्ने अति कठोर हठवादको वसमा वसीभूत भएको मानिसहरू थिए। यी दुबै ठरीका मानिसहरूलाई सही मार्ग देखाउनु सजिलो काम थिएन। मानिसको न्यूनतम आवश्यकता साधारण वस्त्र, बस्ने घर र औषधी आदि दैनिक जीवनलाई आवश्यक चीजबाट बंचित रही

बा बञ्चित गराइ जिउन प्रयास गर्ने अन्त किलमथानु योगका महारथीहरूको उपदेशले मानिसको आत्म बललाई क्षीण गराउनु सिवाय समाजलाई केही मद्दत पुऱ्याउन सकेको थिएन। त्यस्तै मनुष्य समाज प्रतिको आफ्नो जिम्मेदारीप्रति आँखा चिम्लन अरूको श्रममा भर पर्ने अर्तिदिने काम सुखल्लिकानु योगका पण्डितहरूले जनसमुदायको शोषण गर्ने सिवाय अरू केही गर्न सकेको थिएन। त्यसैले बुद्धले नयाँ मध्यम मार्ग (जनपथ) को श्रृजना गर्नुभयो। यी उपरोक्त दुवै विश्वासहरू ज्यादै अतिवाद भएकोले धेरै जनताले प्रगतिशील मध्यम मार्गको आवश्यकता र महत्वको महसूस गर्दै गए र यसको अनुयायि-हरूको संख्या दिन दोबर रात चौबरको दरले बढ्दै गए।

आर्यअष्टांगिक मार्ग अथवा मध्यम मार्ग (जनपथ) को मूल यी हुन्।

(१) सम्यक दृष्टि सही समझदारी वा ठीक दृष्टि।
(२) सम्यक संकल्प = ठीक उद्देश्य वा विचार।
(३) सम्यक वचन = इमान्दारी वा ठीक वचन।
(४) सम्यक कर्मान्त = इमान्दारी काम (बहुजन हितकार्य)
(५) सम्यक जीवन = इमान्दारी जीवन (निर्दोष जीविका)
(६) सम्यक व्यायाम = ठीक प्रयत्न वा उत्साह।
(७) सम्यक स्मृति = ठीक स्मृति वा कामलाग्ने मात्र स्मरण।
(८) सम्यक समाधि = ठीक एकाग्रता। अस्तु

★

२५१६ स्वाँया–पुन्हीया

शुभ – उपलक्षे

समस्त शुभचिन्तकप्रति

हार्दिक भिंतुना

मू पसः
ग्रेण्ड उल सेन्टर
असन
फोन : ११८४७

कचा
ग्रेण्ड उल सेण्टर
शुक्रपथ
फोन : ११४६०

भोय् धाः वया

अमीर कुमारी शाक्य

तले सु दी! तले सु दी !!
कुने भोय् धाः वया
वहे सुन्दर व शान्त मूर्ति
भगवान बुद्धया उपदेश न्ययाय्
पवित्रगु व ज्ञानया जलय्
म्हो म्हो म्ही सकलें च्वनेत
कुने भोय् धाः वया !!

चित्तरूपी ल्प्ते लाया
विवेक रूपी [illegible]
लज्जा व भय यात घासा याना
[illegible] [illegible] मखु
वरु बुद्ध वचन यात मने थनेत
कुने भोय् धाः वया !!

बुद्ध शिक्षायागु सवाः शुद्धकेत
परिश्रम रूपी पाऊँ याना
करुणा रूपी घौ तया
लुधंगु मनं करपिन्त नं कनेत
कुने भोय् धाः वया !!

दया व माया रूपी, [illegible] याना
भक्ति रूपी अयलाखं कायका
नुगः रूपी स्वां ल्हयका
समाज सेवा याय सयकेत
कुने भोय् धाः वया !! ★

" आनन्द "

सुश्री समा बनिया

आनन्द सुद्धोदनया किजा सुक्कोदनया काय् खः। गौतम बुद्ध कपिलवस्तु बिज्याःबले आपालं शाक्यराज कुमारत प्रवजित जुल। उकी मध्ये उल्लेखनीय शाक्यतयेगु नां खः अनुरुद्ध, भद्दिय, आनन्द, भगु, किम्बिल व देवदत्त। अपिं नापं पासा जुया वंम्ह उपालि नौ छम्ह नं भिक्षु जूवन।

भगवान्बुद्धया बुद्धत्व प्राप्त याना नीद् तक स्थायि सेवक मदुनि। अबले बुद्ध ५५ दँ दत अर्थात बुद्ध जुया नीद् दुबले भपा बुढाथां थिया हल। थःमछाना वल। भिक्षुपिं ब्वना गनं तापाक बिज्याइबले नं स्वका लँय् थ्वनीबले पात्र चीवर तोत्ता मेथासं भिक्षुपिं बना बीगु। बुद्धं धया बिज्याइ एभिक्षुपिं, उखें मखु थुखें वनेगु धाःसां तेरे याइगु मखु।

अले छन्हु बुद्धं भिक्षुपिं सकलें मुंका धया बिज्यात—' भिक्षुपिं ! जि न्ह्यापाथें बः मलात। जित स्थायि सेवक छम्ह माल अर्थात निजि सचिव छम्ह माल।"

सारिपुत्र, मोगद्ल्यायन अग्र श्रावकपिसं सेवा याय् धका धा वल, तर बुद्धं स्वीकार याना बिमज्याः।

मेपिं ततहःपिं शिष्यपिं न्ह्याज्यात, तर बुद्ध माने जुया बिमज्याः। आनन्द छम्ह वहे पुचले सुंक च्वंच्वन। सारिपुत्र आदि महास्थविरतसें आनन्द याके न्यन—"ए आनन्द ! छु छं बुद्धया सेवक ज्वी मास्ति मवोला ?

आनन्दं धाल—"जित छु बुद्धं मखंला ? जि योग्य जूसा बुद्धं धया बिज्याइ। पदवी धयागु फोना कायेगु मखु।"

अले बुद्धं सता धया बिज्यात—"आनन्द ! छ जित सेवा याइम्ह जु।"

आनन्दं धाल—जिगु प्यागू शर्त स्वीकार याना बिज्याःसा जक जि छपिनि निजि सचिव ज्वीत तयार दु।

प्यागू शर्त खः—

१. बुद्धयात प्राप्त जूगु बाँलागु चीवर (वस्त्र) आनन्द यात मबियेगु।

२. बुद्धयात प्राप्त जूगु भिक्षा आनन्द यात मबियेगु।

३. बुद्ध च्वना बिज्यागु गन्धकुटीस आनन्द यात मच्यनेगु।

४. व्यक्तिगत रूपं बुद्धयात निमन्त्रण याइथाय् आनन्द यात दुमच्याकेगु।

५. (बुद्धयापाखें) आनन्दं स्वीकार यानातःगु निमन्त्रणाय् बुद्ध बिज्वाय् माः ।

६. तापाकंनिसें बुद्धया दर्शन यायेत मुं वल धाःसा तुरन्त ब्वना हये दयेमाः ।

७. आनन्दया गुबले शंका उत्पन्न ज्वी अबले तुरन्त बुद्धयाथाय् वया शंका निवारण याये दयेमाः ।

८. आनन्द मदुथाय् बुद्धं न्ह्यागु उपदेश बिया बिज्याःसां हानं छक आनन्दयात कंबिज्याय माः ।

थुपिं च्यागू शर्त तःगु अपवादं बचेज्वीत खः । मखुसा साक्क नयेत, पुनेत व च्वनेत बुद्धया सेवायात धाये फु । हानं तापाकं वइपिं मनूत नाप मलाकल धायव उलि हे याय मफुह्म व बुद्धं विश्वास हे मयाह्म धाये फु । आनन्दया च्यागू शर्त बुद्धं स्वीकार याना बिज्यात । अले आनन्द स्थायि सेवक जुल ।

अबलेंनिसें आनन्दं बुद्धयात लुधंक कर्तव्य परायण जुया सेवा याना बिज्यात । आनन्द नाप प्रव्रजित जूपिं पासापिं फुक्कं अर्हन्त (निर्दोषी) पदवी प्राप्त याना काल । तर आनन्दं निर्वाण हे आशा मयासे बुद्धया सेवायात । उकिं आनन्द छह्म बोधिसत्वथें हे खः । देवदत्त छह्म जक बुद्धया शत्रु जुया नर्के वन ।

आनन्दया योग्यता :—

छन्हु जेतवने भिक्षुपिं मुंका बुद्धं आनन्दया प्रशंसा याना धया बिज्यात— भिक्षुपिं ! जि आनन्द यात छाय् सेवकया रूपय ल्ययागु, आनन्दयाके न्याता योग्यता खना । व छु ? (क) बाहु सच्च = सः स्यूह्म (बहुश्रुत) (ख) सति = पवित्र स्मृति दुह्म, (ग) गति = बांलागु व्यवहार दुह्म, (घ) धिति = धैर्य दुह्म, (ङ) उपट्ठान = सेवा भाव व कर्तव्यपरायनह्म खः ।

आनन्द बुद्धया सेवक या साथे धर्म भण्डागारिक नं खः । उकिं बुद्ध परिनिर्वाण ज्वी धुंका अरहन्तपिं मुना संगायना (बुद्धवचन संग्रह) याये त्यन । अन आनन्द मदयेकं मज्यूगु जुया च्वन । छाय् धाःसा बुद्धं कना बिज्याःगु उपदेश फुक्कं आनन्दं लुमंका तःगु दु । तर आनन्द अरहन्त मजूनि । थन्छिया भित्रे आनन्द अरहन्त जुया संगायना ज्याया मुख्य पात्र जुया संगायना सफल जुल ।

With best compliments from

SAGAR BROTHERS & SONS Pvt. Ltd.

Dealers in :

PAINT, HARDWARE, PLYWOOD & ORDER SUPPLIERS
31, JUDDHA ROAD
KATHMANDU

PHONE NO. 11974

सिद्धार्थको जन्म, उहाँको बुद्धत्वलाभ र

तथागतको महापरिनिर्वाण

२५१६ बुद्ध जयन्तिको

शुभ कामना

सर्भिस हाउस

कृपया सस्तो, राम्रो, बलियो, जुत्ताको

लागि यो पसल सम्झनु होला

६/६ जुद्ध सडक, काठमाडौं फोन : १३६५०

सिद्धार्थ गौतमया जन्म, बुद्धत्वप्राप्ति व

महापरिनिर्वाण

स्वंगू संयोग चूलाःगु स्वाँया-पुन्हिया

भिन्तुना

लूजः पसः

असन बालकुमारी

किसिढोका, काठमाडौं

फोन : ११६१७

बैशाख पूर्णिमा र लुम्बिनी

मागुणवती अनागारिका "बर्मी"

पूर्णिमा प्रत्येक महिनामा एक पल्ट आउँछ। तर बैशाख पूर्णिमा चाहिं वर्षको एक पटक मात्र आउँछ। तर बैशाख पूर्णिमालाई विश्वभरीमा सम्मानको साथ मनाई आइरहेको छ। किन बैशाख पूर्णिमालाई मात्र यसरी उत्साह र उल्लासपूर्णका साथ मनाई आइरहेको ? यो पूर्णिमाको खास के विशेषता छ त ? हुन पनि सिद्धार्थ गौतमको लुम्बिनीमा जन्म भएको बैशाख पूर्णिमाको दिनमा हो। त्यति मात्र हो र सिद्धार्थ कुमारले बुद्धगयामा बोधिज्ञान प्राप्त गर्नु भएको र बुद्धको महापरिनिर्वाण हुनु भएको पनि यहि दिनमा पर्न आउँछ।

गौतमबुद्ध सम्बन्धी यी महत्वपूर्ण घटनाहरू घटेको हुँदा बैशाख पूर्णिमालाई बुद्ध जयन्ति भनी विश्वमा हर्षोत्साहको साथ मनाइन्छ।

विभिन्न देशमा विभिन्न कार्यक्रम बनाई बुद्ध जयन्ति मनाउँछन्। कुनै कुनै देशमा बिरामी र दुःखी गरीबहरूलाई खाना ख्वाएर, कतै पुस्तक प्रचार गरेर, कहीं कहीं बुद्ध मूर्तिको यात्रा गरी पूजामानको साथ बुद्ध जयन्ति मनाउँछन्। धेरैजसो बौद्ध देशमा आ आफ्नो दुश्चरित्र कर्म छाडी सुचरित्र काममा संलग्न भई बुद्धगुण स्मरण गरीकन बैशाख पूर्णिमा मनाउँछन्।

बैशाख पूर्णिमासित बुद्धको घनिष्ट सम्बन्ध छ। गौतमबुद्ध महान करुणावान् हुनुहुन्थ्यो। बहुजन हिताय, बहुजन सुखायको लागी मैत्री, करुणा, मुदिता र उपेक्षा आदि गुणहरूले उहाँको हृदयमा भरिपूर्ण भएको देखिन्थ्यो। यो कुरा उहाँले कार्यरूपमा देखाउनु भएको थियो। उहाँ यथावादी तथाकारी थिए। उहाँ प्रत्यक्ष परोपकारी हुनुहुन्थ्यो। शान्तिको बाटो उहाँले देखाउनु भएको थियो।

त्यसैले नै उहाँको महान पवित्र व्यक्तित्वलाई सम्मान र गौरव गरी बैशाख पूर्णिमा धुमधाम साथ मनाउँछन्। दिन प्रतिदिन नर संहार गरीरहेका भियतनामीहरूले पनि उक्त बैशाख पूर्णिमाको एक दिन दुबैतर्फबाट युद्ध विराम गरीकन लडाइँ बन्द गरेर बुद्ध जयन्ति मनाएको कुराले स्पष्ट हुन्छ यो दिन महान पर्व हो।

अतः शान्तिका अग्रदूत गौतमबुद्धको उपदेशानुसार हामीले असत कर्म र असत् (असभ्य) व्यवहारलाई तिलाञ्जलि दिई सत कर्म र सभ्य व्यवहार अंगाल्न सकेको खण्डमा नै साँचैकै बुद्ध जयन्ति मानेको हुन आउँछ।

नेपालमा त अझ विशेष रूपले बैशाख पूर्णिमा मान्नु पर्ने देखिन आउँछ, कारण बुद्धको जन्म नेपाल

अधिराज्यभित्र लुम्बिनी स्थानमा नै भएको थियो ।

म बर्माबाट नेपाल आउन लाग्दा मेरो साथीहरूले भनेका कुरा अझ पनि झलझली सम्झन्छु —"तिमी भाग्यमानी छौ। बुद्धको जन्मभूमि नेपाल-मा जान पायौ। यो तिम्रो पूण्यको फल हो। तर हामी अभागीले कहिले पूण्य-भूमि नेपालमा पाइला टेक्न पाउने होला !"

महापरिनिर्वाण सूत्र पढ्दा त्यसमा गौतम-बुद्धले भन्नु भएको कुरो मलाई याद छ—"चत्तारि मानि आनन्द, सद्धस्स कुल पुत्तस्स दस्सनीयानि संवेजनीयानि ठानानि। इध तथागतो जातो। इध तथागतो अनुत्तरं सम्मासम्बोधि अभिसम्बुद्धोति। इध तथागतेन अनुत्तरं धम्मचक्कं पवत्तितंति। इध तथागतो अनुपादिसेसाय निब्बान धातुया परि-निब्बुतोति।" अर्थ—"आनन्द, श्रद्धावान कुलपुत्रको निमित्त दर्शनीय, संवेग उत्पन्न हुने चार तीर्थस्थान छन्-तथागतको जन्मस्थान 'लुम्बिनी' बुद्धत्व प्राप्तस्थान 'बुद्धगया', सर्वप्रथम धर्मचक्र प्रवर्तन गरेको ठाउँ 'सारनाथ' र महापरिनिर्वाण स्थान 'कुशीनगर'।"

उपर्युक्त चार पवित्रस्थल दर्शन गर्ने मेरो ठूलो इच्छा थियो। त्यसैले म भारत पुग्ने वित्तिकै पहिले बुद्धगया गएँ। त्यहाँ दर्शन र पूजा सिध्याई सारनाथ र कुशीनगर पुगें।

बुद्धगया, सारनाथ र कुशीनगर खूब रमाइलो लाग्यो। तिर्थयात्रीहरूलाई चाहिंदो प्रवन्ध र व्यवस्था मिलाई राखेको छ। यातायातको सुविधा छ। पानीको राम्रो प्रवन्ध छ। अझ फूलवारी (बगैंचा) आधुनिक तवरले सजाइएकोले त्यहाँको चहल-पहल झन बढेको छ। बुद्ध-गुणको साथसाथै यी सबै प्रवन्ध र सुविधालाई मनन गर्दा मेरो मन प्रफुल्ल भयो। खुशीले गद्गद् हुँदै त्यहाँबाट फर्की लुम्बिनीतिर लागें। लुम्बिनीमा आइपुग्दा त मलाई कुनै गाउँको देव मन्दिरमा पुगें जस्तो लाग्यो। बुद्धको जन्मस्थल र बुद्धोत्पन्न स्थान यही हो भनी औंल्याएर देखाउँदा मलाई कसो कसो लाग्यो।

बुद्धगया, सारनाथ र कुशीनगर जाँदा मलाई जति आनन्द लाग्यो उत्ति नै लुम्बिनी आइपुग्दा दु:ख लाग्यो। उजाड खेतको मैदानमा महामाया मन्दिर र अशोक स्तम्भ त्यसै उभिरहेो। नेपाल सरकारले बनाएको एक नयाँ मन्दिर छ। याता-यातको सुविधा छैन नत पानीको नै प्रवन्ध छ। केही चहल पहल देखिन्दैन, केवल सुनसानले छाएको छ। लुम्बिनीको यो अवस्था देख्दा मलाई साह्रै नरमाइलो लाग्यो। म त्यसै फर्कें।

भनिन्छ, भाग्यमा विश्वास नगर्नु। तर बुद्ध स्वयं जन्मेको स्थान लुम्बिनीको उपेक्षा (?) बुद्ध सम्बन्धित स्थान बुद्धगया, सारनाथ र कुशीनगर हेर्दा भाग्यले नै यसो हुन आएको हो कि भन्ने भान हुन्छ।

हुनत आजकल संयुक्त राष्ट्र संघको दया दृष्टि भनौं या श्रद्धा भनौं लुम्बिनीको भाग्य पनि सारनाथ, बुद्धगयामा जस्तै खोल्ने आशा छ।

मेरो लुम्बिनीबाटै नेपाल पस्ने विचार थियो। तर यातायातको असुविधाले फेरि भारतै फर्कन कर लाग्यो। धन्य लुम्बिनी! भन्दै भारत भई काठमाडौं आएँ।

मलाई लाग्दछ बुद्ध जयन्ति नै मान्ने हो भने पहिले लुम्बिनी विकास गर्नु पर्दछ।

हाल संयुक्त राष्ट्र संघको आयोजनामा लुम्बिनी विकासको काम हुन्छ भन्ने कुरो सुन्न पाउँदा खुशी लाग्यो। हालसाले अखवारमा देखें कि संयुक्त राष्ट्र संघ र लुम्बिनी विकास समितिको अनुरोध अनुसार भैरहवा लुम्बिनी मार्ग भारत सरकारले बनाउने अभिभार लियो। हुन पनि पहिले बाटोको नै आवश्यकता पर्न आउने देखिन्छ। आशा छ लुम्बिनी विकास गर्नको निमित्त श्री ५ को सरकार र नेपाली जनताले कोशिश गर्ने छ।

नेपालको निम्ति लुम्बिनी विकास पश्चात् मात्र बुद्ध जयन्ति भव्य रूपले मनाउन सुहाउँला भन्ने मलाई लाग्दछ।

नेपाल भाषा थकायेत सफू न्याना ब्वनेनु,

मां भाय् थाहाँवलकि झी नं थाहाँ वै

सफूया लागी

रत्न पुस्तक भण्डार

भोटाहिटी लुमंका दिसँ

(१)	मस्तय् सफू भाग १	सूर्यबहादुर पिवा	/९०
(१)	” भाग २	”	१/–
(३)	मूस्वाँ	धूस्वाँ सायमि	/३६
(४)	मचा बाखं	जगतलाल	/५०
(५)	जगत वर्णमाला	”	/४०
(६)	ए प्राक्टिकल ट्रान्सलेसन एंग्लो नेपाल भाषा	”	/५०
(७)	ईङ्गलिश ग्रामर इन नेपाल भाषा	”	१/–
(८)	श्री सत्य वर्णमाला	सत्यमोहन जोशी	/५०
(९)	चिनियाह्म किसिचा	दुर्गालाल	१/२५
(१०)	एंग्लो नेपाल भाषा पुण्यपाठ्य पुस्तक	पुण्यरत्न बज्राचार्य	/७५
(११)	साहित्य माः छमाःगु	फणिन्द्ररत्न बज्राचार्य	१/५०
(१२)	” निःमागु	”	१/५०
(१३)	” स्वःमागु	”	१/८०

लोक चित्त बुझेयाय थाकु

ज्ञानमान तुलाधर

बुद्ध भगवानया जमानाय् वाद विवाद तर्क वितर्क याइपिं वसपोलयाथाय मदीक हे वइगु जुया च्वन। उकी मध्ये सद्भावं थःगु शंका निवारण याय्‌त वइपिं यक्वं कम। गुह्मं केवल तर्क वितर्क याना हायेकेत जक वइपिं दुसा गुलिं छलफल याना छतायां छता खँ थ्वीका गौतमबुद्ध विद्वान धका च्वनागुला छुं मस्यूह्म खनि धाःपिं नं दु। तर गुह्मं गुह्मं जा वसपोल महापुरुष खः सर्वज्ञ अरहन्त बुद्ध धका सीका आदर पूर्वकं थःगु शंका निवारण यायेया निंतिं प्रश्न याना थःगु शंका समाधान याना श्रोतापन्न (थःगु लक्षे दृढ जुया च्वनीह्म।) सकृदागामी (कामराग व द्वेष कमज्वी धुंकुह्म) अनागामि (जिगु छंगू धयागु व ईर्ष्या तथा अन्ध-विश्वासं मुक्त जूह्म।) अरहन्त (सर्वथा निर्दोष) जुया वोंपिं नं यक्वं दु। बुद्ध भगवानं बरोबर आज्ञा जुया बिज्याई-जिजा छह्म मार्ग प्रदर्शक अर्थात लँ जक क्यना बीह्म खः। तर थःथःगु कर्तव्य व ज्या थःथःह्मं हे यायेमाः। कर्तव्य पुरे मज्वीकं दुःखरूपी सागरं पार ज्वी मखु। ज्या याना हे जक पार ज्वी अर्थात "अपना करनी उतरे पार" धका धया तःथें खः। गुह्मं गुह्मं महापुरुष धाःपिं समेतं भगवान बुद्धया उपदेश न्यना हृदय परिवर्तन जुया निर्वाण प्राप्त यापिं दु धागु नं उल्लेख दु। थथे धयागुया मतलब दुनियाय भिन्नभिन्न मती व नाना प्रकारया गति चाहीला जुयाच्वंपिं मनूत यक्वं दु। उकिं बुद्ध भगवानं नं फुकसित चित्त बुझेयाय् फुगु मखु। फइनं मखु। आः झीथें जापिसं फुकसितं चित्त बुझे याय् धयागु बिलकुल व्यर्थंगु आशा खः।

छको बुद्ध भगवानयागु कीर्ति व प्रशंसा बढेजूगु स्वय मफया, सहयाय् मफया निगन्थनाथ पुत्र गुह्मसिया नं यक्व शिष्यपिं व उपासकत दु वं तःधंपिं शिष्यपिं अभयराजकुमार व उपाली पिन्त खँ स्यना प्रश्नयाके छोत कि गौतमबुद्धयाके दोष अपवाद छुं मदुला ? थ्व प्रश्नया मतलब गौतम बुद्धया नं दोष अपवाद दु धाय धका। तर बुद्ध भगवान् परिचित्त ज्ञान दुह्म जुया लिसः बिया बिज्यात-अँ! जि नं थ्व दुनियाय् दोष मदुसा नं अपवादं मुक्त मजू। 'नत्थिलोके अनिन्दितो अर्थात संसारे निन्दा बचेज्वी फुपि सुं मदु। धका आज्ञा जुया बिज्यात। झीथेंजापिंके दोष, अपवाद मदै धयागु जा छुं आश्चर्यंगु खँ मखु। अथे धयां झीसं फक्को दोष व अपवादं बचे जुयेगु भरसक कोशिश याय्‌मा, निराश ज्वी मज्यू। थ्व खँ थ्वीका कायेया लागी बाखं छपु उल्लेख याये।

छको छह्म मनूया ज्या छगू दया भचा तापाक वना छुं वस्तु कया हय धका वया कायूह्म व्वना थःह्म गधा छह्म नं भारी को बियेकेत ल्यूल्यू तया वन। ववं छथाय् छपुच मनूत नाप लात। अमिसं थ्व मनूत गजोपिंल्या गधायात अथें हया च्वन। थःपिं त्यानुक न्यासि वया च्वन। गधा गयेगु बुद्धि नं मदुला छु ल्याः धका धाःगु काय बौ निह्मस्यें ताल। अले अमिसं बिचायात धात्थें खः। गधा गया वंसा ज्यु हे ज्यूनि। थुकथं मती तया बौह्मसें गधा गया कायह्म गधा ल्यूल्यू वनाच्वन। अले भचा वने धुंकुबले हानं छथाय् थ्यन। अनच्वंपि मनूतस्यें धाल थ्व गज्योह्म बुरा ल्याः स्व व मचायात न्यासिका थः मजां गधा गया वना च्वंगु। थ्व खँ न्यना अबुह्मं धाल ठीक हे खः। का बाबु छं गधा गजि न्यासे वने धका कायूह्मसित गधा गयेका थः ल्यूल्यू वन। भचा तापाक वने धुंकुबले मनूत छथ्व नापलात। अमिसं खँ ल्हात का स्वरे बुरामेसित न्यासिका ल्यायह्म गयावया च्वंगु छु छाँत ल्या धाल। थ्व खँ ताया काय् बौ निह्मस्यां छुयाय् छुयाय् जुल। अले बिचायात आः भीपिं निम्हेस्यां गधा गया वंसा सुनानं छुं धाय फै मखु धका सल्हा याना बौह्म नं कायूह्म नं निम्हेस्यां गधा गया वन। ववं ववं छथाय् थ्यंबले मिसात छथ्वः नाप लात। निह्मस्यें छह्म गधा गया वःगु खना अपिं हररं न्हिला धाल व मनूते छाँत स्वरे! धिकार माया दया नं मदु। छह्म गधा निम्हेस्यें गया वल। अपिं काय् बौ निह्मं भछाला कुहाँवया सल्हायात। याना यानाथे मज्यू छुयाय् धाल। म्वाल नु भीपिं निम्हेस्यां थ्व गधायात कोबुया यंके अले सुना छुधाय फै धका सल्हा याना नो व खिपः न्याना गधायात नोले चिना कुबिया यंकल। भता तापाक थ्यंबले अन मचात छथ्व ह्मिता च्वंपिसं व गधा कुबिया हःगु खना हा! हा!! याना हे उल्लू हे गधा कोबूपिं हे उल्लू हे मूर्ख धका मचातय्सें हाहा याना ल्यूल्यू वन। अपिं छथाय ता छीथाय् थ्यन। मचातस्यें हाहा हूहू यागुलि गधा तरसे जुया खिप चब्बुना तां गधा कुतुं वन। खुसी बाःवया च्वंगुलि गधा चुइक यंकल। गधा चुइक यंकुगु स्वया सुतिसुति थः छेँय ल्याहाँ वन।

अले छेँय थ्यनेवं छेँय च्वंपिसं भी गधा गन वन धका न्यन। काय् बौ निह्मस्यां छुयाय् छुयाय् जुल अले बुराँ धाल फुकसितं खुशीयाय् चित्त बुझे-याय् धातलें सुयातं खुसीयाय नं मफुत। थःह्मं गधा कोबुये माल। थःह्म गधा नं मदयेका वये माल। लोकयात न्ह्यागु यासां चित्त बुझेयाय् फै मखु।

गधा न्यासि यंकां गधा मगस्य अथें हल धाल। बुरामेस्यां गधा गया मचाह्म न्यासिका हल धाल। मचाह्म गधा गेका यंकां बुराम न्यासिका ल्यायह्म गधा गया वल धाल। निम्हं गया वनाँ दया माया मदुपिं धाल। ए धका गधा निम्हेस्याँ कोबुया वनां हे उल्लू धाल। थजागु अपवाद जक न्यनां मगा, थःह्म गधा छह्म नं खुसीं चुइके यंकुगु स्वयावये माल। गधायात भारी कोबुइका हये धातलें थःपिसं गधा नं कोबुया वये माल। थ्व लोके यायाथें मज्यु यायाथें मज्यू। न्ह्यागु यासां चित्त बुझेयाय् फै मखु धका बुरां जहानपिन्त कन। अले न्हिलेला ख्वयूला जुल। अनंलि गधा कोबुइगु ज्या जुइ धयागु उखान जुल। लोक चित्त बुझेयाय थाकु।

★

यशोधरा राहुलमाता

सुश्री कान्ति कंसाकार

कोलिय जुजु दण्डपाणि सुप्रबुद्धया म्ह्याय् यशोधरा सापहे सुयोग्य व गुणवतीह्म खः। गथे नां अथे हे व्यवहार बाँलाह्म खः। उकिं कोलिय राज्ये जक मखु कपिलवस्तुइ नं नां जाः।

थुखे कपिलवस्तुइ सिद्धार्थकुमारया जन्मं सुद्धोदन महाराजया गुलि आनन्द व हर्ष जुयाच्वंगु खः उलि हे सिद्धार्थकुमार छेँय च्वनी मखु धयागु भविष्यवाणी न्यना छ्यों कुछुत अर्थात तच्वतं दुःख जुल। सिद्धार्थकुमारयात गृहस्थ जीवनय् भुलय् यायृत आपालं उपाय यात तर व्यर्थ। सिद्धार्थकुमारया मन छुकीसनं ल्यमपुं।

न्हि न्हिथें छगू छगू उत्सवे यक्को बाँ बाँ लापिं राजकुमारिपिं आमन्त्रित यात। उत्सव सिधयेका इमित राजकुमार सिद्धार्थं पुरस्कार बिया बिज्यात। फुक्क राजकुमारिपिं उपहार का कां लिहाँ वन। लीपा यशोधराया पुरस्कार कायेगु पाः वल। यशोधरा राजकुमारयाके बिदा कायत न्ह्यज्यां वन। तर उगु बखते सिद्धार्थ कुमारयाके छुँ हे वस्तु मदये धुंकल। वसपोलं यशोधरायात थःगु अंगु बिइत सन। तर यशोधरां स्वीकार मयासे धाल—'राज-कुमार! अंगु कायेगु दिन नं वइतिनि।" थ्व खँ न्यना सिद्धार्थ कुमारया मन यशोधरापाखे आकर्षित जुल। यशोधरां नं वसपोलयात हृदयया देवता भाःपिल।

महाराज शुद्धोदनं जुजु दण्डपाणीयाके युव-राज सिद्धार्थ नाप यशोधरा विवाह यायेगु अनुरोध यात। दण्डपाणीया सिद्धार्थ कुमारयात थः म्ह्याय् बिइ मास्ते वः तर राजदरबारे जक च्वना च्वलंह्म, शस्त्र-अस्त्र विद्या छुं मसम्हेसित जिम्ह्याय् गथे बी? उकें सिद्धार्थ कुमारं यशोधरायात पत्नीया रूपे प्राप्त यायेत शौर्य (पराक्रम) या प्रमाण बीगु आवश्यक जूवन। कुमारं फुक्क अस्त्र-सस्त्र कौशलयादि पाखें सकसितं त्याका बिल। थुगुकथं यशोधरा व सिद्धार्थ कुमारया इहिपा जुल। यशोधराया मनंतुनाथें सिद्धार्थया अर्धांगिनि जुया जीवन हने खन।

तर ताःकाल तकं अर्धांगिनि जुया जीवन हने मखनिगु लक्षण खने दया वल। यगु थजु राहुल माता धायेके खन। सिद्धार्थ कुमारया विरक्त चित्त जुसेंलि थःकिचःथें जाःह्म यशोधरा, प्रिय पुत्र राहुल, प्रियपिता सुद्धोदन व राजदरबार त्याग याना वन। गबले यशोधरां न्यन—सिद्धार्थ कुमारं बिलाषिता जीवन तोता साधारण ह्यासुगु बस्त्रं पुन पलंगे मघन, अटर आदि सुगन्ध प्रदार्थ आदि व्याक त्यागयात, अले थःम्हं नं राजवस्त्र तोता साधारण वसतं पुना बिलाषिता जीवनयात त्याग यात। थुकथं थः स्वामी नाप तापाक च्वना नं उलि हे नापं च्वना च्वन।

खुदँ तक घोर तपस्या याना मारयात त्याका संसारय् दया च्वंगु दुःखया कारणयात सीका ज्ञान प्राप्त याना सिद्धार्थ कुमार बुद्ध जुया बिज्यात।

वसपोल थःम्हं बोध यानागु ज्ञानामृत वा गाका कपिलवस्तु थ्यंकः बिज्यात ।

गौतमबुद्ध कपिलवस्तुइ भिक्षा बिज्यागु खंसेलि मयालं क्वस्वया च्वंह्म राहुलमाता थः ससः अबुयात धाः बिज्यात — "स्वयादिसँ थौं छिकपिनि काय् क्वगीथें छेंखापतिं भिक्षाफ्वना च्वंगु ।" थ्व खँ न्यना शुद्धोदन महाराज गौतमबुद्धयात निमंत्रण याः बिज्यात । फुक्क थः थिति राजपरिवारत बुद्धया दर्शन यायेत लँस्वः वन । तर राहुलमाता बिमज्याः । थुकिं हे सीदु वसपोलयाके आत्म गौरव दु, स्वाभिमान दु । वसपोलं गौतमबुद्धयाके नुगः दुलाकि मदु धैगु परीक्षा याना बिज्यात । शुद्धोदन महाराजं राहुलमाता यात बुद्धया दर्शन याःवनेनु धया बिज्यात तर यशोधरां विनम्रपूर्वकं धाल — "वसपोल हे जिथाय् बिज्याई ।"

शुद्धोदन महाराजं बुद्धयात थ्व खँ कंसेलि बुद्धं सारिपुत्र, मोद्गल्यायनपिं व शुद्धोदन महाराज नापं ब्वना राजदरबार पाखे बिज्यात । हानं बुद्धं थ्व नं धया बिज्यात — राहुलमातायात यःगु याके ब्यु, वं राग प्रकट याःसां, द्वेष प्रकट याःसां जि सहयायेत तयार जुया वयागु दु । छिमिसं पने मते ।" तर बुद्ध अन बिज्यायेवं यशोधरां न राग प्रकटयात न द्वेष प्रकटयात । वसपोलं छ्यों जक बुद्धया पालो दिका दँ दँया वियोगया ख्वबि वसपोलया पालिसिला बिल ।

हानं थः माजु प्रजापति गौतमियां लिपा भिक्षुणी जुया वसपोलया नां भद्रा कात्यायनी जुया शीलपालन याना परमज्ञान प्राप्त याना बिज्यात ।

लुमँका दिसँ

तःता किसिमया बुद्ध बायूजत, तक्मा व शिल्ड नापं उपहार बीत लोगु विभिन्न ढाँचाया प्लास्तरयागु बौद्ध मूर्तित जिमिथाय् तयार जूगु दु ।

छत्रबहादुर एण्ड सन्स
फाइन आर्ट मेटल वर्क

फोन नम्बर
१ ३ ६ ४ २

मरु पिगंननी
ब्लक नं. ७/६००

अयला: यात

ए. के. शाक्य

गयल्या छ् अयला:
सत्य जित:ला
मयो मयो ख्वँला
क्फुती हे त्वनेला

थयक विचायाना जीं स्वयबलेला
सत्य बाँमला छंगु मियतला
मनूतयगु मानवता यात छं
लोमंका अथे बील्योला !

छंगु जन्म ज्वीगु केवल
रासौं अन्न नष्ट यायत
वहे अन्ने प्राण दिकिंपि
मानवया छं गथे भिंके ययि मखुला ?

ह्म जा मसिया छ् बोक्सिला मखुला
नत्र मखुसा छायल्य मनूत
थः मां – बौ कला काय – म्ह्याय स्वयानं
माया याइगु अप्पो छ्न्त हे मखुला ?

मयो मयो छला जित मिखा बागलं हे स्वय मयो
मानव जीन्दगि बरबाद् यायत
जोस बिया छं होस लाका कायेत
जुयमते छंगु शृष्टि हे थन

अले तिनि मामवं जीवनं सालिक्य फइ।
होस याना अल्य जीवन छ्यल्य सइ। ★

'मंगल'

बरदेस मानन्धर

२५०० वर्ष न्हापा मनूतयेगु पुचले मंगल धयागु छु, छुकीयात मंगल धाइ ? थुगु बारे वाद विवाद जुल। लिपा स्वंगू प्रकारया मंगल माने याइपिं दयावल। (१) दिट्ठ मंगल (२) सुत मंगल (३) मुत मंगल।

दिट्ठ मंगल—सुथ न्हापानं पूर्णकलस, बाँलाक वस पुना तह्म मचा खनीगु, गर्भवती, सल किसि, फेरामाँ आदि खनीगु मंगल खः। प्वँघः च्यामखल, मचामदुह्म मिसा, सर्प लँ त्वाःल्हाइगु आदि अमंगल व विच्छुक खः।

सुत मंगल—सुथ न्हापानं भिंभिंगु खँ न्यने दइगु, मंगल हाला च्वनीगु, जय ज्वीमा, दीर्घायु ज्वीमा आदि आशीर्वाद न्यने दइगु मंगल खः।

मुत मंगल—सुथ न्हापानं सासागु मरिचरि धौ नये दइगु, बाँबाँलागु न्हूगु वसः पुने दइगु व नाइसे च्वंगु स्पर्श याये दइगु मंगल खः मेगु छुं नं मंगल मखु।

थुकथं स्वथी जुया मनूत मंगलया बारे अलमल जुया च्वन। मंगल धयागु छु धका सीके मफया छध्व बुद्धयाथाय् वया न्यंवल - भो गौतम ! मंगल धयागु छु ?

भगवान् बुद्धं धया बिज्यात—मंगल धयागु मनूतयेगु जीवन उन्नति व समृद्धि ज्वीगु धर्म समूहया नां खः। "मंगल" धयागु शुभ व इष्टार्थ सूचक पद खः। शब्दार्थ धया यंकल धाःसा "मं' धयागु पाप "ग' धयागु लँपु "ल" धयागु त्वाःल्हायेगु अर्थात पाप कर्म वनेगु लँपु बन्द यायेगु अर्थ खः।

तथागतं ३८ गु मंगलया खँ कना बिज्यात। ज्या मज्वीकं सुयागुं जीवने मंगल व शुभ वा सुख ज्वी मखु गज्यागु ज्याले ?

असत्पुरुष तयेगु संगत मयायेगु, सज्जन तयेगु आश्रय यायेगु, पूजा याये योग्यपिन्त आदर तयेगु मंगल खः।

योग्यगु देशय् बास, न्हापा याना वयागु पुण्य व थःत थह्यं बसे तयेगु मंगल खः।

शिल्प शास्त्र सयका विद्वान ज्वीगु, शिक्षित जुयाथें व्यवहार बाँलाकेगु, प्रियवचन खँल्हाय् सयकेगु मंगल खः।

माँ बौया सेवा व कला काय् म्हायपिन्त पालन पोषण यायेगु, मन ल्वाकबुक ज्वीगु ज्या मयायेगु मंगल खः।

इमान्दारपूर्वकं ज्यामयाना धकिं कमाययाना

भगवान् बुद्धया मंगल देशना स्वयेबले च्वे मनूतसें मानेयाना च्वंगु मंगलया खँ फुकं मिथ्या व अन्धविश्वास सिद्ध जूवन। संसारे न्हापांनिसें अन्ध-विश्वास दुगु खने दु। थुजागु कुसंस्कारं याना हे देश थाहाँवये मफया च्वंगु खः। अन्धविश्वासे भुलेजुया मनूत भाग्य व लछि लाकेगुली व्वाय् जुया च्वन। द्यो खुशी याये धका बलिबिया प्राणीहिंसा याना च्वन। बरदान कायेगु आशां द्यो पुज्याइगु जुया च्वन। थ्व कुसंस्कारं मीत गतिलाकि मखु। थजागु मखुगु कुव्यवहारे लानां च्वंतले देश विकास ज्वी-फइ मखु।

उकिं भगवान बुद्धं थया बिज्याःथें दुर्जनतयेगु सत्संगत मरेकन सज्जनतयेगु सत्संगत दयकेत योग्यगु देश नं ज्वी माः। ३८ गु मंगल बाँलाक थ्वीका ज्या याना यंकेफुसा मनूतयेगु जीवन धात्थें मंगलमय ज्वीफु।

तथागु त्यागयाये सयकेगु व शक्ति अनुसारं थःथिति पिन्त संग्रह यायेगु मंगल खः।

पाप कर्म बचे ज्वीगु, एला त्यनेगुलिं तापाना च्वनेगु, कुशल धर्म यायेगुली तत्पर ज्वी सयेकेगु मंगल खः।

अभिमानी मजूसे निहतमानी जुया थाय् स्वया सन्तुष्ट ज्वीगु, कृतज्ञ ज्वीगु, इलेबिले धर्मश्रवण यायेगु मंगल खः।

थावस्वया सहनशीलता दयेकेगु, अनुश सन प्रिय ज्वीगु, श्रमणपिं नापलाना धर्म छलफल यायेगु मंगल खः।

इन्द्रिय संयम दयेकुली तपयाना श्रेष्ठ आचरण देका आर्यसत्य खँ थ्वीका निर्वाण साक्षात्कार यायेगु मंगल खः।

अष्टलोक धर्म (निन्दा प्रशंसा) खना मग्यासे स्थिर जुया, शोक मल मदेका च्वनेगु मंगल खः।

स्वांया पुन्हिया उपलक्षे
सकल ग्राहकवर्ग पिन्त जिमिगु
हार्दिक शुभकामना

राजा ब्रदर्स
भोटाहिटी, फोन : १३६६३

स्वयूगु न्हायूकं व भयाले तयूगु न्हायूकं, नाप्पं न्हायकं सम्बन्धि ज्याया लागि जिमित लुमंका दिसँ।

बोधिचित्त

सुश्री रत्नकमल स्थापित

थ्व विषय गम्भीरगु खः। थुगु बारे जिके नाकं ज्ञान नं मदु। एसां थ्व विषय जित साब यो ताल। उकिं जि धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीस न्यना व स्यना तयाथें थुगु बारे छुं खँ पाठक पिनि न्ह्योने तये तेना।

भीसं बोधिसत्व शब्द न्यना तयागु दु। थ्व छह्म व्यक्तिया नां खः गुह्मकि लिपा बुद्ध ज्वीह्म। बोधिचित्त मदुसें बोधिसत्व ज्वीफइ मखु।

शब्दया अर्थ छ्याात धाःसा—बोधि धयागु छुँ सँया बारे यथार्थं थ्वीका कायेगु शक्ति वा ज्ञान यात धाइ। अर्थात छुं ज्या याय्बले व ज्या जनहित व परहित जू-मजू ज्यू-मज्यू, भिमभि थ्वीका काये फैगु ज्ञानयात बोधिज्ञान धाइ। सत्व धयागु प्राणी खः। अथे धयागु स्वच्छगु ज्ञान दुमेसित बोधिसत्व धाइ। मेखतं धाल धाःसा निस्वार्थ भावना दुह्म हे बोधिसत्व ज्वी वयाके हे बोधिचित्त नं दइ। बोधिसत्वं परजनयात दुःखं मुक्त यायेगुली गुलि आनन्द व मञ्जा ताः उली मेगुली सुख मता। थः याकःचिया जक मुक्ति प्राप्त यायेगु ज्या बोधिसत्वया लागी तःधंगु खँ मखु। उकिं बोधिसत्वं न्ह्योनेच्वंगु निर्वाणयात वास्ता मयासे जनहित व जनमुक्तिया लागी कुतः यायेगु अधिष्ठान याना जनताया दुगले दुहाँ वना पीडिततेगु लागी लिधंसा जुया च्वन। उदाहरण माल धाःसा जातक बाखंत भीगु न्ह्योने दु। बोधिसत्व पशु जूसा नं बोधिचित्त दयेका हे परहितया ज्या याना आत्म बलिदान बिइत तयार ज्वी।

आः बोधिचित्त पाखे छक पला न्ह्याकेनु। बोधिचित्त दुमेसिके निम्नलिखित प्यता खँ दुथ्याय माः। (१) मैत्री (मित्रता) (२ करुणा (सहानुभूति) (३) मुदिता (प्रसन्नता) (४ उपेक्षा (तटस्थता)। थ्व प्यता खँ मदुमेसिके बोधिचित्त दु धाये फै मखु।

"मैत्री' धैगु सकसितं पासा भाःपिगु यात हे धाइ। थथे विचाः यायेबले संसारे पासा धयाह्म माः। पासाथें तःधंह्म मेपिं सुं हे मदु। पासां याना सीत्यंपिं मनूत नं म्वाका बी फु। पासां याना खुँयात नं सज्जन याना बी फु। बोधिसत्वं थथे याःगु प्रमाण जातक कथाय् यक्वं दु। खजा "भरिया परमा सखा" अर्थात मिजंयात उपकार याइह्म पासा थः मिसा खः। मेह्म छेंथया पासा खः "मातामित्तं सकेघरे" अर्थात माँ हे थःगु छेंथया पासा खः धका बुद्धं धया बिज्यागु दु।

यग्गु थज्जु भीत थःथितिपिं स्वया नं उपकार याइपिं पासापिं खःथें च्वं। छाय्धाःसा भीपिं छेंय जक

च्वना मच्वना। पिने नं कारोबार याना च्वने माःपिं खः। पिने पासा मदयेकं मज्यू। उदाहरणया लागि छगू घटना न्ह्यथनेगु उचित खना। छह्म मनूया कला तस्सकं हे बिरामी जुल। डाक्टरं धाल २४ घण्टाया भित्रे विदेशे यंका अपरेशन मयात धाःसा बिरामी बचे ज्वी मखु। व मनूया पासापिसं तुरन्त आर्थिक सहायता बिया नं विदेशी राजदूत तयेगु सहायता कया हवाइजहाज समेतं घौछि लिछ्याना २४ घण्टाया भित्रे विदेशे यंका बिरामी म्वाका बिल। यदि व मनूया पासापिंके मैत्रीचित्त मदुगु जूसा पासापिसं उलि गुहाली व मदत याये फै मखु। म्हुतु यचु नुगः वचुपिंके मैत्री चित्त दैमखु।

"करुणा" धयागु छु? थः स्वया क्वे च्वंपिन्त दया माया यायेगु, मसः मस्यूपिन्त स्यने कने यायेगु व मथूगु थ्वीका बियेगु खः। उपमा माल धाःसा मांया ममता न्ह्याबलें मचातयेगु उपरे जुया च्वनी। उकिं मचा स्वल धायेवं छाति बा नुगः कुचुसे च्वनी। अले मचायात दुरु त्वंकी। अथे हे दुःखीपिं खनीबले नुगः मछिना वइगु हे करुणा खः। दुखी-पिन्त गुहाली बी फत धाःसा बोधिचित्त हे जुल।

"मुदिता" धयागु छु ले? मुदिताया अर्थ खः करपिनि जय जूगु खना लयूताया च्वनेगु। गथेकि सुना नं उन्नतिया ज्या याना सफल जुया जिया वःगु खनीबले आहा! धाःथें बाँलागु ज्या छगू यात खनि व छह्म मज्जां भिना थाहाँ वल खनिका धका मती तल धायेव वयागु मने मुदिता गुण दुगु जुइ। गथेकि माँ-बौया थः काय्म्हाय्पिं सया सिया वः लिसे, जाँचे बाँलाक पास जुल कि आहा! जिमि काय म्हायपिसं मेहनत याना थ्वं थें सफल जुल धका लयूताया च्वनी। अथे हे करपिनि जय जूगु खना लयूताया अनुमोदन याइ। सुना नं धर्म चेतना हया सफू छापे याना धर्मदान यात धाःसा आहा! मज्जां त्यागयात, मज्जागु धर्मयात, धायेफयवेगु हे मुदिता खः।

"उपेक्षा"--सुखे नं दुःखे नं उथें हे भाःपीह्म व्यक्ति हे उपेक्षागुण दुह्म ज्वी। थुकी भीसं उपमा धाये माल धाःसा गथे माँ बौया काय्पिं तःधिक जुया ब्याहायाना इलम स्वने धुंकल धाय्वं मचाबले थें अपाय्सकं अभिगु बारे माया ममता दइ मखु। मती तइ आः जिमि काय्पिं थःगु तुतिं च्वी फये धुंकल। आ छुं धया मन्त धका उपेक्षा भाव तइ। माँ-बौया थ्व उपेक्षा भाव आदि गुण पारिवारिके जक सीमित जुल। थुकथं हे सामूहिक ज्या खँय् विचाः याइम्हेसित बोधिचित्त दुह्म धाई। उकिं उपर्युक्त प्यता गुण दुम्हेसित बोधिचित्त दुह्म धाई।

मेखतं धाल धाःसा न्ह्यागु ज्याय् नं खः मखु, ज्यू मज्यू, थ्वीका कायेगु यात, भिंगु खँय् न्ह्याबलें नुगः चक्कंका च्वनेगु यात नं बोधिचित्त धाई।

भीके नं बोधिचित्त दयके न्ह्यांसा न्ह्याबलें बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय ध्यान तया ज्यायाना यंके माः।

भगवान् बुद्धयाके बोधिचित्त सक्रिय जुया च्वंगु दु, छाय् धाःसा वसपोलया मने न्ह्याबलें भिंगु हे जक कल्पना दु। थ्व खँ वसपोलया व्यवहारं क्यना च्वंगु दु। सकसितं दुःखमय जीवनं मुक्त यायेगु हे वसपोलया चिन्तन व मनन खः। दुःख व चिन्तामय जीवनं मुक्त ज्वीगु हे निर्वाण खः। अविद्या व तृष्णा मंत कि निर्वाण लाभ ज्वी।

बोधिचित्त दुम्हेसिनं थः छह्म जक तरे ज्वीगु ज्या याइ मखु न इच्छा हे याई। वह जि छह्म जक सुखं च्वनां छुयाय् मेपिन्त नं उधार यायेमाः धैगु कल्पना याना च्वनी। छुं मखुगु ज्या या पिन्त उधार याना सुधरे याई। बोधिचित्त दयकेमास्ति बोसा अल्सी व स्वार्थी ज्वी मज्यू। वीर्य व क्षान्ति पारमिता पुरे याये माः। नुगः कयूकुंका कर्पिनि जिया वोगु खना नुगः क्वाटा क्वाटां म्वीका च्वनी मेसिनं बोधिचर्या याये फइ मखु। दुःखीपिन्त उपकार व सहायता बा गुहालि मबीपिंके बोधिचित्त दइ- मखु। धर्मयाना धका नांकायकेया लागी ध्यमे थाना ज्वीपिंके नं बोधिचित्त मदु।

आः साव अपुक बोधिचित्त दइगु उपाय पाखे छक वनेनु। लँय् वना च्वनेबले कँ व खाःया टुकरा खनेवं छखे चीका तया बी फुसा अथे याइमे- सिके बोधिचित्त दु धायेफु।

सुथ न्हापनं च्व जायक दुगु कोभ्रा भयालं वां मछोयेगु नं बोधिचित्त दइगु लक्षण खः। कोभ्रा जक मखु छेंय वसिबँ पुना मुंका तयागु धूंव तरकारी ताना ल्यया तयागु ध्वफू लँय् वांमछोयेगु नं बोधिचित्त दयेकेगु उपाय खः। वयागुं थ्वयागुं निन्दा चर्चा मयायेगु नं बोधिचित्त दु धायकेगु चिं खः।

बोधिचित्तया मूलतत्व हे भिगु ज्ञान उत्पन्न यायेगु खः, मभिगु त्वःता भिगु लँपु ज्वनेगु खः। थः छम्हेसिगु जक हित मस्वयगु खः। थ्व खँ थ्वीका कायेगु हे बोधिचित्त खः।

मैसी–फरगुसन ट्रेक्टर, सम्बन्धित कृषी औजार व स्पेयर पार्टस्

व

इण्डीयन् अक्सीजन लि. यागु अक्सीजन ग्यांस, एसेटीलीन ग्यांस,

व

ग्यांस–वेल्डींग, आर्क–वेल्डींग सरसामानया लागी

सम्पर्क तया दिसँ !

भाजुरत्न इन्जिनीयरिङ्ग एण्ड सेल्स (प्रा.) लि.

ज्योति भवन, कान्तिपथ, काठमाडौं

ब्राञ्च अफिस :–

पशुपति आदर्श नगर ★ मिल्स एरिया ★ नारायण स्थान
बीरगञ्ज। बिराटनगर। भैरहवा।

माकः बोधिसत्व

कुमारी नीलशोभा स्थापित

भीसं भन्तेपिनिगु व अनागारिका गुरुमां पिनिगु थासे न्यने वले थथे न्यनाच्वना न्ह्यागु जूसां सह यायेमाः थकालि पिनिगु खँ न्यना कोमुली ज्वी माः। थथे धाःगुया अर्थ थ्व मखु कि न्ह्याथाय् नं अन्याय याइपिनि न्ह्योने सहयाना च्वनेमाः। थाय्-स्वया अक सहयाये माः धाःगु खः। करपिन्त जक क्वाइपिं व च्वाइपिनि न्ह्योने सहयाना च्वनेगु ठीक मजू धयागु प्रमाण बिइत बोधिसत्व माकः जुया च्वंबले गोंजु छह्मसिनं भंगलाय् त्यंबले जूगु घटना ज्याय् खेले दुथें च्वना थन च्वयेतेना।

परापूर्वकालें बनारस देशय् ब्रह्मदत्त धयाह्म जुजुयापाले बोधिसत्व माकः जुया जन्म जुल। व माकः गंगा नदीया सिथय् च्वना जीविका याना च्वन। छन्हु गोंजुया कला नं माकः यात खन। व मिसाह्म गोंजुया माकःया नुगःचु नये मास्तिवल। अले वं थः भातह्मसित थःगु इच्छाया खँ प्वंकल।

गोंजुं धाल—हे मिसा! भी जुल लखे च्वनीपिं, व जुल जमीनय् च्वनीह्म। गथेयाना वया नुग चु कया हयेगु। व छता धाये मते।

वया कला माने मजू। वं धाल यदि माकःया नुगःचु कया बिइ मखुसा जिगु प्राण वनीगु जुल। जि [illegible]खु। गोंजुया कला सात्र यःह्म जुया च्वन। अकिं कलामेसित सान्त्वना बिया माकः च्वंच्वनीथाय् वन।

गोंजुं माकः यात धाल—"ए माकः पासा! छ गज्याह्मल्या थज्याथाय् सुकूगंगु फल जक नया च्वन। हुंकन पारी गज्यागज्यागु फलफुल दु अन वना नये मसःला?"

ए गोंजु पासा! 'छं धाःगु ठीक जू तर जि अन गथे याना वनेगु?

"छ वनेसा जि लुकुं छिना यंके, वा जिगु म्हे च्वं।"

माकः बोधिसत्व सुंक गोंजुया म्हे च्वन। नदीया बिचे थ्यंका गोंजुं बकेयाना हल-"ए माकः! छन्त थन कुब्रिया हयागु छु छं पाजु धका ला? जिमि कलाया छंगु नुःगचु नये मास्तिवल धाःगुलि खः छंत थन हयागु।"

थ्व खँ न्यनेवं माकः बोधिसत्वं धाल—"आहा! गोंजु पासा न्हापान्तु धाःग ठीक जुल। मखुसा जित थनथ्यंक कुब्रिया हःगु सित्ति ज्वीगु।"

"छाय्?"

"क! जिगु नुगःचुला हुँ सिमायसं तया वया। जिमि नुगःचु घाना ज्वीगु चलन मदु। खँला हुँ

सिमाय् याता प्याता खाया ध्वंगु ? हः बह्येका जिगु नुगःचु ।"

धार्थें जि नं मूर्ख हे का । एसा छं नुगःचु कया बीसा छन्त स्याय् मखु ।"

"ज्यू, जित व सिमाक्वय् तक तयाब्यु जिं नुगःचु कया बी मञ्यूला ?"

गोंजुं ध्वाँ जुया लयूलय् ताता सिमाक्वय् यंका बिल । माकः सिमाय् तिन्हुया वना धाल— ए मूर्ख गोंजु ! नुग चु धयागु नं सिमाय दैला ? छन्त जिं ध्वंलाय् धुन । छंगु फलफुल जित म्वाल । छंगु शरीर जक तःधं बुद्धि छत्ति तःधं मजू ।

माकःया खँ न्यना गोंजु जुलं बूह्म थें भुग्लुं ध्वना थ गु छेँय लिहाँवन । खँ फुकं न्यने धुनेवं कलाः मेसिनं छत्थु मूर्ख धका ध्वःबीका च्वने मालः ।

मित्र द्रोही ज्या मत्योगु याये लात धका पश्चाताप ज्वीका च्वने माल ।

ध्व बाखं नं म्हीत बिया ध्वंगु शिक्षा ध्व हे खः कि यदि सुनानं कारण छुं मदयेक म्हीत अन्याय व अत्याचार याःवल धाःसा न्हाथासं सहयाना च्वनेमाः धयागु मदु ।

मेगु खँ छु धाःसा म्हीसं बाखँ न्यना तयागु दु बोधिसत्वं ल्हातुति व छ्यों स्वाःल्हाःसां सहयाना मेपिन्त उपकार याना बिज्याः । तर थुगु बाखंने थःत अन्याय याना धोखा बिइत्यँमेसित बोधिसत्वं सहयाना सुंक च्वंगु मदु । छलकपटीयात छलकपटं हे ज्या काल ।

संक्षिप्तं धायमाल धाःसा विवेक बुद्धि ज्या कायमाः धाःगु खः ।

"भगवान् बुद्ध श्रावस्ती पूर्वारामय् बिज्याना च्वंबले संध्याइले पश्चिम पाखे जनफा लाका निभा पाना बिज्याना च्वन । अले आनन्द भिक्षुं बुद्धयात प्रणाम याना ह्यतिया ब्युब्युं न्यन—भन्ते ! छु जूगु ? छपिनि शरीर न्हापाथें बाँमलात, शरीर न्हापाथें बःमलात, छंगु नं हयूहयू कुना वल, शरीर न्होने पाखे कुछुना वल । मिखा आदि इन्द्रिय बःमलाना वल ।" बुद्धं धया बिज्यात— खः आनन्द अथे हे जुया वल । यौवनय् बुढापा सुलाच्वन, आरोग्यय् ल्वे सुलाच्वन, जीवने मृत्यु सुलाच्वन । शरीर न्ह्याबलें बाँलाना बःलाना मच्वं । शरीर छ्लासुया वं । बुह्म जुया धुसिलुया वं । मिखा मछुया वः ।

(संयुत्त निकाय)

ब्राह्मण

जसले पुण्य र पाप दुवैलाई आसक्ति नगरी छाडिदिन्छ, र जो शोकरहित, निर्मल र परिशुद्ध छ, उसैलाई म ब्राह्मण भन्दछु ।

(धम्मपद)

एकताया महत्व

सुश्री मीना स्थापित

समाज व देश उन्नति यायेत मद्येक मगागु बासः छता दु। व बासः खः एकता। गुगु देशय् एकता दइमखु व देशाया अस्तित्व दइमखु। मेपिसं कोत्येका च्वने माली। धयातःगु नं दुः एकतां उत्थान, भेदं पतन ज्वी। एकता उन्नति व समृद्धिया न्हापांगु त्वाथः खः। झीसं स्यु का छपु जक जूसा चफ्वी अःपु ब्यापु क्रिपु सुका निला छपु ज्वीबले चफ्वी अःपु मजू। अकिं छधी व छथ्व ज्वीबले यक्व बल दु।

आः थन एकताया महत्व थ्वीका बिइया लागी जातक बाखं छपु च्वयेतेना। थ्व बाखने बटँ बोधिसत्वं एकताया महत्व क्यना तःगु दु।

छगू समय वाराणसी देशय् ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना च्वंबले बोधिसत्वं बटँया कोखे जन्म जुल। व बोधिसत्व बटँ तःधिकःसे बःलाह्म जुया बटँते नायो जुल। बोधिसत्व बटँया खँ न्यना मेपिं सकलें लः व दुरुथें मिले जुया छथ्वः जुया च्वन।

अबले थन बटँत स्याना नइह्म ब्याधा छह्म दुगु जुया च्वन। छन्हु बटँत सकलें मुना नसा माला नयाच्वंगु ब्याधां खन। अन ब्याधां जाल प्यना थकल। बटँत फुकं जाले क्यन। बोधिसत्वं बटँतेत धाल—पासापिं! झीपिं सकलें मिलेजुया थ्व जाल ल्हना यंके माल। मखुसा झीपिं सकलें शिकारीया नसा ज्वीगु जुल। बोधिसत्व बटँया खँ न्यना सकलें मिले जुया जाल ल्हना यंकल। ब्याधा बटँ लाय् धका ब्वाँय् ब्वाँय् वल, तर आशां याः। बटँत फुकं छथाय् तःमागु सिमाय् जूवन अले तःलं ब्वयावन।

शिकारी चि नःह्म खाथें भुग्लुं च्वना ल्हाः खालि याना छेँय लिहाँवन। छेँय वलाः नं न्यन थौं छाय् ल्हाः खालि याना वयागु? जूगु खँ कन, तर कलाह्म पत्या मजू। उल्टा कलामेस्यां धाल—पिने मिसा तया त गु दुज्वी उकिं खसां मखुसां खँ देका वल का! ब्याधां धाल म्वागु, मखुगु मती तये मते।

शिकारीं धाल व बटँत गोन्हु हे मिले जुया च्वनी। छन्हु ल्वापु जुल कि अपिं थी थी ज्वी अले फुकं जिगु पंजाय् लाइ, धन्दा कायम्वा मिसा धका सन्तोष यात।

छन्हुया खँ खः। बटँत नसा मा.वन। आका झाकां लिपा वःह्म बटँ छह्मस्यां मेह्म बटँया छ्यने लाक्क तुति तया जुना बिल। अले छु ल्वापुया पुसा पिना हे बिल। व मेह्म बटँचां धाल—छ गपायह्मह्म करपिनि छ्यने तुति तइह्म। छं स्वयेबले छं जक

जाल ह्लनायंका धका च्वनाला ? छ्यने न्हूह्म बटैंचां क्षमा फोन बेहोश जुया अथेजुल, जिं सीक सीकं छंगु छ्यने न्हुयागु मखु ।

थथे क्षमा फोन नं भ्रूमंभं तिति न्हुया त्वायेत कसे जुल । त्वाहे त्वात । अपि निध्वः जुया त्वाना च्वंबले बोधिसत्वं समभे यात छिपिं आमथे त्वाना-च्वंतले व्याधा बड़ जाल प्यना यंकी । बोधिसत्वया खँ मन्यंसे त्वाना हे च्वन । बोधिसत्वं मती तल थुपिं फैत नापं च्वंच्वंसा जि नं फ्वी धका खँ न्यंपिं पासापिं व्वना व्ययाजक वन व्याधा वया जाल प्यना व्यूवल । छह्मसिनं धाल का मजिल जाल ल्हना यंके माल धका । त्वापुखिचातसें धाल मा:सा वं हे ल्हनी का । मेह्मसिनं नं धाल मा:सा वं हे ल्हनीका । अथे हाला च्वंतलें व्याधां ह्लिचाय् जायक बटैंत ज्वना यंकल । छेंय् कलामेंसित लुधंक बिइ यंकल ।

थ्व बाखने एकताया महत्व बाँलाक क्यना त:गु दु । एकता दुबले बटैंत सकलें बचेजुल । लिपा भेद जूबले पतन जुल । बोधिसत्व ह्मं दुह्म जुया थ:नं बचेजुल, खँ न्यंपिं पासापिन्त नं बचेयाना बिल । खँ मन्यंपिं व्याधाया प्वाथे ला:वन ।

बौद्ध धर्मया देन मध्ये एकता दयेका च्वनेगु नं ख: । उकिं बौद्ध धर्म परन्तु टिके यायेत भ्री नेपाली बौद्धत महायानी व थेरवादी (हीनयान) धका हाला मच्वंसें सकलें छधी ज्वी माला च्वंगु दु ।

भ्रीगु मातृभूमि नेपाल थकायत व रक्षा यायेत नं भ्री सारा नेपालीत मिले जुया च्वने माला च्वंगु दु ।

बन्धन

यो जो फलाम, काठ, डोरीको बन्धन छ यिनलाई बुद्धिमान मानिसहरू दृढ बन्धन भन्दैनन् । यो भन्दा दृढ बन्धन ता त्यो चिन्ता हो, जो मणि कुण्डल पुत्र आदिको लागि गरिन्छ ।

जुन मानिस राग (रिस) मा व्यस्त मस्त रहन्छ त्यो आफैले खनेको खाल्डोमा यसरी पर्छ, जसरी माकुरा आफैले बनाएको जालमा फँस्तछ । धीर पुरुष यी सबबाट बची सबै आकांक्षा र दुःखबाट वञ्चित हुने छ ।

जो प्राणी तर्क वितर्क आदिको संशय (शंका) मा पीदित छ, र तीव्ररागमा डुबेको छ, तथा सधैं सुखै-सुखको इच्छा राख्तछ, त्यसको तृष्णा बढ्दै नै जाने छ, अनि ऊ प्रतिक्षण आफ्नो लागि अरू बलियो बन्धन बनाउँदै जाने छ ।

(धम्मपद)

खिचा बोधिसत्व

कुमारी कमलतारा स्थापित

बोधिसत्व धाल धायेवं भीसं स्यू लिपा बुद्ध ज्वीह्म धका। बुद्ध ज्वीत गोगु मछि पारमिता गुण धर्म पुरेयाय् माः। यग्गु थज्रु बुद्धज्वीगु पुसा ज्वना वोमेसित हे बोधिसत्व धाई। बुद्ध ज्वीगु पुसा छुकीयात धाइ? यथार्थ ज्ञान यात धाइ। अज्यागु ज्ञां दुमेसित हे बोधिसत्व धाइ। साधारण मनूतयगु कतिलापाक ज्वीगु ज्ञां मखु। करपिन्त उपकार यायेगु चिन्ता व बुद्धि दु धयागु ज्यां क्यनीह्म हे बोधिसत्व ज्वी। बहुजन हिताय ज्या यायेगु ज्ञां दुह्म बोधिसत्व ज्वी। बोधिसत्व पशु हे जूसां परोप-कारया लागी प्राण त्याग यायेत तयार ज्वी। आः थन उदाहरणया लागी बोधिसत्व खिचा जुया च्वंबले करपिन्त उपकार याःगु जातक बाखँ छपु न्ह्यथने तेना।

न्हापाः न्हापा वाराणसी देशय् ब्रह्मदत्त जुजुया पालय् बोधिसत्व खिचा जुया जन्म जुल। व खिचाया परिवार यक्वं दु। इपिं दक्वं मुना छगू मसाने च्वंच्वन।

छन्हूया खँ खः जुजु छथाय् सवारी जुया लिहाँ वःगु ई लिबाय् धुंकल अले वा नं सावसंक वया च्वन। चच्छियंकं वा वया हे च्वन। अले बग्गी [illegible] च्वन। लायकु दुने च्वंपिं खिचातसें सल बग्गीले च्वंगु छ्यंगु न्ह्यत्त न्हयया नया तल। कन्हे सुथ न्हापनं कर्मचारीतसें स्वः वंबले बग्गीया छ्यंगु खिचां नयातःगु स्वया जुजुयाथाय् जाहेर याःवन। थ्व खँ जक न्यनेवं जुजु तँचाया हुकुम जुल—"शहरे च्वंपिं खिचात दक्व स्याना छो।" जुजुया आज्ञानुसार कर्मचारीपिंसं खिचात खंक्व स्याना छोत।

शहरे च्वंपि खिचात वधां वधां बोधिसत्व दुथाय् मसाने वना धाःवन—"लायकुली च्वंगु बग्गीया छ्यंगु खिचां नल धका सिपाहीतसें खंको खिचा तयत स्याना हइ च्वन। जिपिं शहरे च्वने मफया थन शरण काःवया।"

थ्व खँ न्यना बोधिसत्वं थथे बिचाः यात लायकु दुने च्वंगु पिने च्वंपिं खिचातसें नय्‌फै मखु। बग्गीले च्वंगु छ्यंगु लायकु दुने च्वंपिं खिचातसें हे नल ज्वी। खुँयात छुं मजू तर खुँ मखुपिन्त म्वाःसां म्वाःसां सजा व आपद जुल। निरपराधि थः बन्धुवर्ग बचे यायेया लागी थौं जिगु प्राण बलि-दान मयासे मजिल। खिचा बोधिसत्वं शरण वःपिं खिचातय्‌त धैर्य बिया धाल—हे पासापिं! ग्यायमते, जि जुजुयाथाय् वना अभयदान कयावय्, जि मवो-तले छिपिं थनसं च्वनाच्वं।

उलि धया खिचा बोधिसत्व सुना नं मखंक जुजुयाथाय् वना न्यन – 'महाराज ! खिचात फुक्क सितं स्या धका आज्ञा बिया बिज्यानागु ला ?"

जुजु धाल—"दरबारे ख्वंपिं खिचात बाहेक मेपिं फुक्कं स्या धका हुकुम बियागु खः।"

"महाराज ! बगीले च्वंगु छ्यंगु सुनां नल धैगु सिया बिज्याःला ?"

"व जा मस्यू"

"सुनां नल धयागु मसीकं खिचातयूत स्याय् ज्यूलाले ? हानं लायकुली च्वंपिं खिचातयूत धाःसा स्याय् मदु। महाराज ! थ्व ला अन्याय् जुल।" जुजु धयामेसिनं निष्पक्ष व न्याये च्वना शासन चले याना बिज्यायमाः। थ्व ज्या ला छपिनि राज धर्मयात मलो।

थ्व खँ न्यना जुजुं थथे धाल—"हे पण्डित ! बगीले च्वंगु छ्यंगु थ्वं नल धका छं स्यूला ले ?"

"स्यू महाराज"

"सुनां नल ले ?"

"छपिनि लायकुली च्वंपिं खिचातसें।"

"थन च्वंपिं खिचातसें नल धका छं गथे थाय् फत ?"

"पिनेयापिं खिचात लायकु दुने द्वाहाँ वयगु असम्भव।"

"दरबारय् च्वंपिं खिचातसें नल धयागु छु प्रमाण दु ?"

अथे जूसा महाराज! लायकुली च्वंपिं खिचात दक्को मुंका बिज्याहुँ। इमित थाय्चुं ल्वाकछ्याना मही त्वंका बिज्याहुँ।

जुजुं अथे हे याना स्वःबले छ्यंगु नयातःपिं खिचातसें महीलिसें छ्यंगु कुचाः कुचाः ल्हत। बोधिसत्वया थ्व प्रामाणिक खँ न्यना जुजु साब लयूताल। बोधिसत्वयात तुयूगु कुसां कुइका सत्कार यात।

बोधिसत्वं जुजुयात, महाराज ! धर्म आचरण याना बिज्याहुँ। कर्मचारीपिनि उपरे दया तया बिज्याहुँ। प्रजापिनि उपरे समदृष्टि तया बिज्याहुँ" धका राज धर्मया उपदेश बिल।

बोधिसत्वया खँ न्यना जुजुं खिचात सकसितं अभयदान बिल।

प्रश्न—यो जगतमा जो यी अनेक किसिमका दुःखहरू देखिन्छन्, ती कहाँबाट उत्पन्न हुन्छन् ?

उत्तर—यी दुःख उपाधि (विविध वस्तुसंग्रह) द्वारा उत्पन्न हुन्छन्। जो अविद्वान मन्दबुद्धि मनुष्य वस्तु संग्रह गर्दछन् तिनी बारम्बार दुःख भोग्दछन्। अतएव दुःखको उत्पत्ति कारण जान्ने बुझ्ने मानिस बुद्धिमान्ले उपाधि गर्नु हुँदैन।

(सुत्तनिपात)

धर्मकीर्ति विहार व अध्ययन गोष्ठी

सुश्री धर्मदेवी शाक्य

पुन्ही अष्टमी आदि पर्व दिं वलकि जिमि माँया स:प लिमला। सुथ न्हापनं स्वाँ धूं धुं पाय् जाकि ज्वना बुद्ध पूजाय् वनीगु जुया च्वन। बुद्ध पूजाय् वन कि सुथबंस्ति पायछि याना वइगु। गुबलें गुबलें जाध्वी नं लिपा ला:। छक: निक: जिमि बा नं माँ यात धयादीगु थपायसकं लिबाक छुयाना च्वनागु ? जिमि नं मती वनीगु माँ नं घोऊँई जुलथें च्वँ। पूजा पाजाय् लगे ज्वीगु जिमि नं उस्त रुचि मदु। गुबले गुबलें जिमि त:केहेँ पिं मुना न्यनेगु—माँ गन वना वयागु ?

माँ नं लिस: बिइ –धर्मकीर्ति विहारे वना वयागु का! छिपिं नं छक: निक: अन वंसा मज्यूला ? गुरुमाँपिसं बाँ बाँ लागु बाखँ कना बिज्या:। छिमिसं स्वयेबले अन दान कायेगु जक बाखँ कंथें च्वनी, अथे मखु। चाला बाँलाका यंकेगु, अन्धविश्वासे च्वने मज्यूगु ब रे व अनोथ अनोथगु खँत धम्मवती गुरुमाँ नं न्ह्याइपुक कनीगु।

धात्थें नं जिमि माँया स्वभाव न्हापायाथें मखुत। तँ पिहाँवोसां ताउत तँम्वेका मच्वं। स्वभाव भचा नरमथें जुयावल। स्वभाव पाना बाँलाना वल। जिमि माँया खँ न्यना जिपिं नं जिमि माँ नापं अन विहारे वना। वनागु दिं अष्टमी खुनु लात। विहारे जायक उपासिका धा:पिं वया च्वन।

सुथे ६ बजेति हे बुद्ध पूजा शुरु जुल। अनं लिपा प्रार्थनाथें जागु न्ये मधूर स्वरं सकलें पा: लाक हाल। मन याउँसे च्वं। बुद्ध पूजा ज्वीगु नं बाहा बाहाले पूजाभ: छ्पाते स्वाँ जाकि सिन्ह व नैवद्य तया गुजुं पिनि पुज्यायथें मखु। पूजाभ बा किस्ति न्यापा खुपाते स्वाँ व फलफुल बाँलाक तया तल। अले भोलाकं च्वना बुद्ध मूर्तिया न्ह्योने ब्वल। जाकि छ्वाकेगु व सिन्हलं तिकेगु अले स्वाँ कुचा कुचा याना वां छोयेगु चलन अन मखना। बुद्ध पूजा सिधयेवं अनागारिका गुरुमाँपिसं बाखं कना हल। बाँला हे जू धाये मा:। एनं जिमि लुमधं। छाय् धा सा आपालं धयाथें परम्परागत विश्वासं बुद्धयात पुज्याना बाखं न्यनाच्वंपिं जकथें च्वं। धात्थें थौं-कन्हेया समाज यात त्व:कथं व व्यवहारिक ढंगं ज्या जुया च्वंगु मखना।

एसां लिपा नं मेगु दिने धर्मकीर्ति विहारे सुथ न्हापानं छक वना। मच्त सच्छि निस:ति आख: ब्वंवइ च्वंगु खना। गुलिं गुलिं आख: ग्व: हे मस्यूपिं अ आ इ ई ब्वना च्वंपिं दु। गुलिं सफू ब्वना च्वंपिं नं खना। बुद्ध जीवनी व धम्मपद ब्वना च्वंपिं नं खना। निह्न स्वह्न अनागारिका गुरुमाँपिसं आख:

ब्वंका च्वंगु खँबले मने भचा साहस थाहाँ वल। गुरु गाँपिसं पूजा व बाखँ जक कना च्वंगु मखुखनि छुं शिक्षा दान नं याना च्वंगु दु धयाथें मती वल।

छुं दिन लिपा धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी स्थापना जुल। थ्व गोष्ठीया उद्देश्यकथं प्रत्येक शुक्रवार पतिकं न्हिनेस्या ४ बजंनिसें ६ बजे तक बौद्ध शिक्षा अध्ययनया ज्या जू। बौद्ध शिक्षा धयागु बुद्ध धर्म गुकथं व्यवहारिक ढंगं छ्यलेगु बारे व्याख्यानया नाप नापं लेख च्वयेगु नं स्यनेगु ज्या जुया च्वंगुलिं विद्यार्थीते लागी विशेषं उपयोगी सिद्ध जूवन।

थ्व गोष्ठी दसेंनिसें बौद्ध शिक्षा अध्ययन याये खंगु जक मखु विभिन्न बौद्ध देशया चाल चलन नं सीके दु। जिगु थ्व गोष्ठीया सदस्य जुया थ्व खँ थ्वीके दुगु खना लय्ता वो कि बौद्ध धर्म व्यवहारिक पक्षपाती खः। गुगु धर्म व्यवहारिक ज्वी मखु व धर्म मजूसे चलन व देखावटी जक जूवनी सिवाय गुबले नं यथार्थवाद ज्वी मखु।

थ्व धर्मकीर्ति विहार व बौद्ध अध्ययन गोष्ठीं याना यक्व हे महिला वर्गते बिचे बौद्ध जागृति व व्यवहार बाँलाना वइच्वंगु दु धयागु माँ बौपिनि पाखें न्यने दु। धया च्वं जिमि म्हायमस्त भिथाय् सत्संग याना च्वंगुलिं छेँयया ज्या याउँक चलेजुया च्वन। गाक्कं हे छेँयया ज्याय् गुहाली बियाच्वन। थथे न्यने दुगु धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया लागी गौरवया खँ खः।

थ्व अध्ययन गोष्ठी छगू धर्मकीर्ति बिहारया गयसु लागु उपहार खः। मेखतं धाये धाःसा रचनात्मकगु ज्या खः। थथे धयागुया मतलब थ्व कि थ्व गोष्ठी दसंनिसें लय् छगू छगू धयाथें धर्म पुस्तक पिहाँ वइच्वन। उकिं धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया उन्नति कामना याना च्वना। ❁

अध्ययन गोष्ठीया गतिविधि

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया उद्देश्य अनुसार "बौद्ध शिक्षा अभियान" शुकिया मुटु ख: । थ्व हे लक्ष ज्वना प्रत्येक शुक्रबारपतिं धर्मकीर्ति विहारय्‌सं बौद्ध शिक्षा बियेगु ज्या जुया च्वन ।

थ्व सिलसिलाय्‌ पश्चिम नं १ त्रिशूली बजारय्‌ पौष ३, ४, ५, ६ जूगु प्यन्हु यंकया कार्यक्रम दकले न्हापांगु बौद्ध अभियान कार्यक्रम ख: ।

बिदाइ समारोह

२०२८ चैत्र १८ खुनु धर्मकीर्ति विहारय्‌ महामहिम कार्यवाहक बर्मी राजदूत उह्लाया सपरिवार यात धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया पाखें बिदाइ समारोह सम्पन्न जुल ।

पञ्चशील प्रार्थनां लिपा अध्ययन गोष्ठीया कोषाध्यक्ष सुश्री सुमन कमलं स्वागत भाषण यासे धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया साप्ताहिक कार्यक्रम व आर्थिक श्रोतया बारे चर्चा याना दिल । वयक: नं धयादिल – थ्व अध्ययन गोष्ठीं बुद्ध व बुद्ध धर्मया अध्ययन नापं व्यवहारय्‌ गथे छ्यलेगु धयागु थ्वीका बियेगु कुत: याना च्वंगु दु ।

अनं लिपा महामहिम बर्मी कार्यवाहक राजदूतया श्रीमती धो त्तां नं थाना धयादिल— बर्मा तोता नेपा वयेतेका अनया देशयापिसं न्यन नेपा धयागु गन ? बुद्ध जन्म जूगु देश ख: अन हे वनेतेना धयाबले— बर्मीतसें थ ल अज्यागु देशय्‌ वने दुगु भाग्यया खँ ख: ।

वयेकनं धयादिल – नेपा थ्यनेवं थनया धार्मिक चलन, पूजाविधि व बर्माया बौद्ध चाल चलन यक्वं पा:गु खना । बुद्ध जन्म जूगु देशय्‌ बौद्ध चरित्र व बौद्ध जागृति मखनागुलिं मने भचा दु:ख जुल । तर स्वदति थन च्वनाया भित्रे बौद्ध धर्म प्रचार जुया वया च्वंगु व बौद्ध जागृति दया वइ च्वंगु खना लयताया च्वना । विशेषं धर्मकीर्ति विहारे धम्मवती प्रमुख मेपिं प्यह्म न्याह्म अनागारिकापिं बर्माय्‌ च्वनावोपिं धर्म प्रचारया ज्या याना च्वंगु जिमिगु लागि गौरवया खँ ख: ।

आ:हानं बौद्ध अध्ययन गोष्ठी दयेका ल्यायह्म ल्यासिपिन्त न्हूगु धांचां बौद्ध शिक्षा बियाच्वंगु खना साब लयताया च्वना ।

वयकलं बर्मी बौद्ध जीवनया चर्चा यासें धयादिल बर्माय्‌ बौद्ध धर्म प्रचार यायेगुली सिसातसें अपो सहयोग बियाच्वंगु दु । मातापक्ष धर्मे ला:गुलि मच्त नं धर्म अनुसार तालिम जुया च्वं ।

अध्ययन गोष्ठी पाखें नेपाली तपुली, ढाकाया गा व नेपाली काप: लाकां आदि उपहार प्रदान जुल ।

अनं लिपा धम्मवती बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया उद्देश्यया बारे नंवाना धया बिज्यात– कीथाय् बौद्ध धर्मया शिक्षा अभाव जुया च्वंगुलि छु भतिचा बौद्ध शिक्षा प्रचार यायत थ्व अध्ययन गोष्ठी स्थापना जगु खः।

१) थ्व गोष्ठीया मेगु उद्देश्य खः गाँगामे वना बौद्ध शिक्षा प्रचार या वनेगु थ्व उद्देश्य नं दकले न्हापां त्रिशूली वना बौद्ध अभियान कार्य जुल। उद्देश्य अनुसार व ज्या नं शुरु ज्वी धुंकल।

२) मेगु उद्देश्य खः सफू छापेयाना प्रचार यायेगु, थ्व नं लय् छगू धयाथें छापेजुया च्वंगु दु।

३) मेगु उद्देश्य खः पत्रिका अर्ध वार्षिक, अथे नं मफुसा दच्छि छक जूसां पत्रिका पिकायेगु व नं बैशाख पूर्णिमाया उपलक्षे पिहाँ वइच्वन।

४) ल्यं दनि बौद्ध गण्यमान्य बौद्ध अतिथि तयगु स्वागत सम्मान यायेगु। व उद्देश्य नं थौं जुल। विस्तारं उद्देश्य अनुसारं ज्यायाये फुगु हर्षया खँ खः।

श्री लोकदर्शन बज्राचार्यजुं नंवाना धया बिज्यात, बौद्ध जीवन व बौद्ध शिक्षाया महत्व थूगु हे आनन्द कुटीया सत्संगत जूगुलि खः। अनं लंका-याम्ह पूज्य नारद महास्थविरया पाखें बौद्ध शिक्षाया बारे न्यने खन। विशेषं जित स्थविरवादी भिक्षु-पिनिगु धर्म प्रचार कार्य व अनागारिका पिनिगु बौद्ध धर्म प्रचार ज्या भचा ग्यसुला खना। अथे धका गुगु धर्म मज्यु धयागु मखु। फुकस्यां मूल श्रोत बुद्ध हे खः। फुकस्यां गुरु बुद्ध हे खः।

वसपोलं धया बिज्यात कीपिं बौद्ध जुया च्वनाथें मचानिसें बौद्ध शिक्षा व बौद्ध वातावरणे च्वने दुसा, सत्संगत याये दुसा कीगु बौद्ध जीवन सफल ज्वी व बौद्ध संस्कार बःलाना च्वनी।

अन्ते श्री लोकदर्शनजुं धर्मकीर्ति विहारय् बौद्ध शिक्षा सफलता प्राप्त याःपिन्त पुरस्कार प्रदान याय्‌या लागी स्थायी दाता ज्वी धयागु वचन बिया बिज्यात।

अन्ते धम्मवतीं श्री लोकदर्शन बज्राचार्यं पुरस्कार वितरणया लागी माःगु खर्च जिम्मा कया बिज्याःगुलिं वस्पोलप्रति कृतज्ञता प्रकट याना बिज्यात। ★

बुद्धवाणी

अरू कसैको त्रुटिहरू या कर्म र अकृत्य खोजीमा नहिंड। तिमी ता आफ्नै त्रुटि र कृत्य-अकृत्यको विचार तथा ख्याल गर।

त्यस कामलाई गर्नु असल होइन, जसलाई गरिसके र पछि पछुताउनु परोस् अनि जसको फल रोएर-विलाप गरेर भोग्नु परोस्।

भोक सबैभन्दा ठूलो रोग हो; संस्कार (कुबानि) सबैभन्दा ठूलो दुःख हो यो कुरालाई राम्रो गरी ख्याल गर्नुपर्छ। यथार्थमा परम सुख निर्वाण नै हो।

(धम्मपद)

HOTEL CRYSTAL

Extends Hearty Greetings
to all its well Wishers & Tourists
Visiting in the Himalayan Kingdom,
the land of Buddha

on the Auspicious Occasion of
Vaishakh Poornima
the Full Moon Day, Birth,
Enlightenment and Mahaparinirvan of

BUDDHA

HOTEL CRYSTAL Pvt. Ltd.

594 Shukra Path, Kathmandu - 6
NEPAL

Telegram : CRYSTAL
Kathmandu

Phone : 12-630, 13 636, 13-397, 13-611

सिद्धार्थको जन्म, वहाँको बोधिलाभ

तथा

तथागतको महापरिनिर्वाण दिवस

वैशाख - पूर्णिमाको

हार्दिक मंगल कामना

बालाजु अटोवर्क्स प्रा. लि.

रजिष्टर्ड अफिस
२८ जुद्धरोड
काठमाडौं

फोन : ११४५३

वर्क सप
बालाजु औद्योगिक क्षेत्र
बालाजु, काठमाडौं

फोन : १३५८४

मुद्रक : नेपाल प्रेस, शुक्रपथ, काठमाडौं, नेपाल